

JUNY 75
n° 649, 25 pts

luc

Les Illes
al Congrés
de Cultura
Catalana.

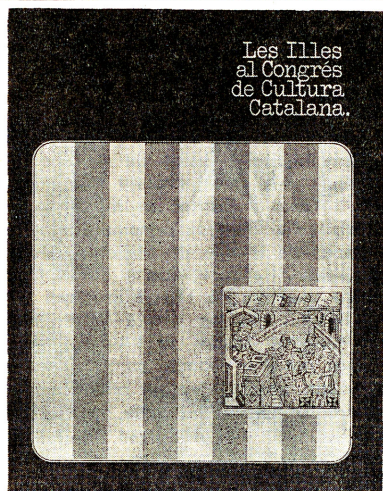
AQUESTA LLIBRETA DÓNA FORÇA MÉS QUE INTERESSOS

- Comptes corrents.
- Transferències, girs, ordres d'abonament i de pagament.
- Pagaments a entitats oficials.
- Minibank permanent (ingressos i cobraments les 24 hores del dia).
- Caixes de lloguer.
- Crèdits personals.
- Compra i venda de moneda estrangera.
- Travellers xecs i xecs en divises.
- Domiciliació de tota mena d'efectes, rebuts i factures.
- Custòdia de valors.
- Targeta Master Charge.
- Plans d'estalvi-crèdit.
- Assessorament borsari i d'inversions.
- Oficina d'Informació i d'Assessorament a totes les nostres agències i sucursals.
- Publicacions d'informació econòmica i borsària.
- Servei d'autobanc a Barcelona, Saragossa i Madrid.

LIBRETA DE AHOORRO
BANCA CATALANA

Les Illes
al Congrés
de Cultura
Catalana.

PORTADA

Tots els qui parlem la llengua catalana hem estat convocats a una gran empresa: el Congrés de Cultura Catalana. Les Illes ja hi són presents.

LLUC

Revista mensual, n.º 649
Any LV

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619
Telèfon 22 48 91
Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores
Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà
Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

Subscripció: 250 ptes. anuals
Estranger: 300 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 25 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 89
Dipòsit legal: P. M. 276-1958

=Sumari=

Pàg.

- 2 **CORREU: Manifest: «Nosaltres, ciutadans del País Valencià».**
4 **LLUC** presenta aquest mes un número monogràfic. N'és el tema el que ja s'inscriu a la nostra portada i tracta la nostra **EDITORIAL: Les Illes al Congrés de Cultura Catalana.**

5

7

9

10

12

13

14

15

17

18

19

20

21

22

24

26

28

29

32

Des de distints angles de visió, des de distintes realitats i institucions del nostre poble, aquest número vol esser una primera aportació i un inici de la tasca que ha d'aglutinar tots els qui parlem la mateixa llengua catalana i treballam pel manteniment i promoció d'una mateixa cultura, a les Illes.

La imaginació al Congrés, per Tren-cavel.

Entorn de la cultura escrita, per Gabriel Janer Manila: una visió crítica i diversificada dels qui avui escriuen en català a les Illes.

Eivissa i el Congrés de Cultura Catalana, per Isidor Mari. ¿Com es troba la cultura autòctona a les Pitiuses, entre el poble, entre els qui cultiven les lletres, quines perspectives hi ha de promoció?

Des de Maó escriu Andreu Murillo:

El moment actual de la cultura catalana a Menorca.

L'ESGLÉSIA NOSTRA d'aquest mes ofereix la primícia de la publicació d'un document molt important dels nostres bisbes. Ja abans coneixiem la declaració dels bisbes catalans sobre el present i les perspectives de la nostra llengua i cultura. Ara són els **bisbes de Mallorca, Menorca i Eivissa** que tracten el mateix tema.

Pere Llabrés comenta l'arrelament en la història i la transcendència de la declaració dels bisbes de les Illes: **Fidelitat al poble i a l'Evangeli.**

L'escola al servei del poble i de la nostra cultura: una declaració de l'Escola Universitària del Professorat d'Ensenyança General Bàsica.

Celestí Alomar, Antoni Serra i Antoni Tarabini us ofereixen ara els resultats i la reflexió sobre unes enquestes realitzades entre els alumnes de l'Institut Nacional d'Ensenyança Mitjana d'Inca: **La cultura a Mallorca: una experiència.**

La nostra llengua: una col·laboració de Tramuntana.

L'orde ministerial de «Las lenguas nativas», curt i provisional, pel Secretariat Pedagògic d'Obra Cultural Balear.

Sebastià Verd passa revista aquest mes a les perspectives sobre promoció de la nostra cultura que hi ha a l'Ajuntament de Ciutat i a la Diputació: **Ensenyament de la llengua: ¿una passa envant?**

LA UNIVERSITAT

La Història de Mallorca i la necessitat d'un mètode. Una declaració, molt raonada i esperançadora dels alumnes de quart curs d'Història General. (Facultat de Filosofia i Lletres de Palma de Mallorca). Amb aquest esperit es pot bastir una Universitat Balear, per al nostre poble.

Joan Fuster, o l'honor del País Valencià, per Josep Maria Llompart.

Biològiques a Palma ¿Sí o No?

LA RODA DEL MÓN. El poble ha vençut el gegant imperialista, per A. Serra.

ART. Continua l'enquesta a cura de «Crònica de Tres»; aquest mes respon Joan M. Gelabert: **L'art vist pels artistes.**

QÜESTIONS SOBRE LA TAULA: El cinema, negoci i espectacle

Des de la Rambla. Crònica de Barcelona, per Biel Mesquida i Amengual.

De València: un altre manifest: Als catòlics del País Valencià.

Correu

Manifest: «Nosaltres, ciutadans del País Valencià...»

Nosaltres, ciutadans del País Valencià, davant les successives campanyes i maniobres tendents a impedir que la nostra llengua siga vehicle normal d'expressió dels valencians, i conscients que aquestes maniobres atempten contra el nostre poble, ens adherim i fem nostres, tant el «Manifest a l'opinió pública» signat pels catedràtics i professors de la Universitat de València, com l'escrit de la Junta de Govern del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències, apareguts a diversos diaris del País Valencià.

Creiem que és arribat el moment que tots els valencians prenguem consciència de la nostra realitat com a poble i dels problemes que com a tal tenim plantejats, a la solució dels quals hem de dedicar tots els nostres esforços en una lluita comuna.

I amb aquest fi declarem:

1.—Que totes aquestes campanyes per aïllar els valencians, tant lingüísticament com culturalment, del Principat de Catalunya i les Illes Balears, amb els quals formen històricament una mateixa comunitat cultural, tenen com a finalitat impedir el desenvolupament de la nostra cultura i evitar que la nostra llengua siga l'instrument normal de comunicació social al País Valencià.

2.—Que aquestes campanyes són sistemàticament protagonitzades per les mentalitats més reaccionàries, lligades des de sempre als sectors socials dominants, que menyspreen la llengua dels valencians, i que, utilitzant inclús la violència moral i física, han provocat i provoquen

el procés de castellanització del nostre poble, la qual cosa cal considerar com un greu atemptat a la nostra comunitat.

3.—Que com a valencians parlem una mateixa llengua, la llengua catalana, junt amb la resta de Països Catalans, amb els quals ens considerem units en una mateixa cultura. Llengua i cultura que defensarem, malgrat totes les dificultats.

4.—Que aquesta unitat lingüística i cultural no suposa cap «imperialisme català» ni cap voluntat de deixar de ser valencians, com sistemàticament se'ns ataca. Contràriament, considerem que aquesta unitat és la condició indispensable per a la nostra afirmació com a poble.

I en conseqüència afirmem:

Primer: Que no renunciarem mai al dret que tenim els valencians al ple ús social de la llengua.

Segon: Que aquest dret ens obliga a exigir, en aquest moment decisiu per la nostra cultura, l'oficialitat de la llengua a tots els efectes: tant a l'ensenyament, com als mitjans de comunicació social, administració...

Tercer: Que els valencians hem d'exigir el reconeixement immediat d'aquests drets, front als que per interessos contraris als del poble, ens ho neguen.

Quart: Que aquests i altres problemes només podran ser totalment resolts dins d'una societat democràtica. I entenem que no existirà una veritable societat democràtica fins que aquests drets ens siguin plenament reconeguts.

Es per eixa societat que tots els valencians —és a dir, els que vivim i treballam al País Valencià— hem de lluitar i esforçar-nos.

Sis primers signants:

JOAN FUSTER I ORTELLS
 RAIMON PELEGERO I SANCHIS
 VICENT ANDRES ESTELLES
 EDUARD BELENGUER MENGUAL
 VICENT PESET
 MANUEL SANCHIS GUARNER

La nostra senyera

Senyor Director de **LLUC:**

Adonat que no estam ja en els «gloriosos» anys quaranta i que la paraula obertura o apertura està en boca del ciutadà més cavernícola d'aquest país; crec arribada l'hora de demanar el següent:

Llegesc en els periòdics que a la Catalunya Continental —regió dominada, durant la passada guerra civil espanyola, pels qui la perderen— la senyera regional torna voleiar a molts d'edificis públics.

¿Per què doncs en aquestes illes volgudes —on dues terceres parts estiguieren al costat dels vencedors— no ha de passar el mateix?

Trob molt enhorabona que, per a una Fira de Mostres o quan véngui qualque personatge important de Madrid, treguin banderes mallorquines. Ara bé, em sembla que el lloc més adient, per a la nostra Senyera, és el balcó de la Diputació Provincial —la qual s'hauria d'anomenar «Gran i General Consell de les Illes»— i els balcons o finestres principals de totes les Cases de la Vila de Mallorca, Menorca i Eivissa. Ha de voleiar al costat de la Bandera nacional de l'Estat Espanyol.

La bandera de les quatre barres catalanes, amb el castell de l'Almudaina sobre fons morat —donada, en 1311, pel rei Sanç quan, encara, teníem reis i autonomia propis— serà, tal volta, un pedacet qualsevol amb els seus tres colors. (En aquest món hi ha molts de pedaços d'aquesta mena).

Però ella, senyor Director, representa, als nostres ulls, la nostra història de país i no d'ideologies partidistes blanques o blaves— i és el símbol de la comunitat ètnico-cultural que, amb el seu treball i la seva sang, ha escrit aquesta història que ens enorgulleix.

Agraint-vos la publicació d'aquestes línies en la vostra revista vos salud molt respetuosament

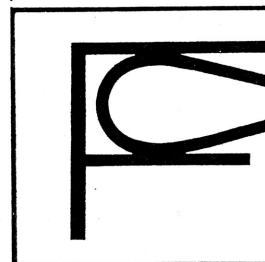
JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

Missio, 61 - TEL. 213952 - PALMA

El gran industrial de Catalunya
a Palma de Mallorca
Avda. Comte de Sallent, 60

Banco Industrial de Cataluña

(Diners que produeixen)

Barcelona, Bilbao, Córdova, Logroño, Lleida,
Madrid, Múrcia, Palma de Mallorca, Sant Sebastià, Saragossa,
Sevilla, Tarragona, València, Londres, Nova York, París.

BANCO
INDUSTRIAL
DE
CATALUÑA

Les Illes al Congrés de Cultura Catalana

Per tots els qui parlem la llengua catalana i amb l'esforç de cada dia bastim una mateixa cultura, se'ns ofereix amb el proper **CONGRÉS DE CULTURA CATALANA** la més gran oportunitat del nostre segle després del **Congrés de la Llengua Catalana** (Barcelona, 1906). És la gran avinentesa que tenim a les mans per posar al dia la nostra cultura.

Se'ns presenta l'ocasió d'un Congrés realment unitari i unificador que agomboli i aglutini l'autèntica expressió cultural de tots els qui parlem una mateixa llengua a les Illes, al País Valencià i al Principat, enfront de qualsevol separació disgregadora, de qualsevol discriminació sucursalista o paternalista, de qualsevol alienació «gonellista» d'aquí o d'intents semblants més o menys orquestrats des de fora com el que ara ha de suportar València.

Tractem ara de definir quina hauria de ser l'aportació nostra, l'aportació de les Illes a la gran empresa conjunta d'aquest Congrés.

1. Creim en primer lloc que el Congrés no tindrà sentit si no es promou abans i es realitza a fons una participació verament **popular**. Volem dir: de tots els sectors del nostre poble: el món del treball, els professionals, els intel·lectuals. Altrament seria un Congrés coix de naixement.

2. Els immigrants que són catalans, eivissencs, menorquins, mallorquins o valencians pel fet de viure a una terra de parla catalana, hi han de tenir també la seva veu. Hi han de poder pronunciar una paraula nova, oberta, en un diàleg franc que enceti la via d'una integració vital i cultural en tots els aspectes.

3. El nostre Congrés ha de tenir els vesants amplíssims de tota la nostra expressió cultural; ha d'abraçar tots els caires sociològics del nostre poble; ha de ser reflex verídica de la societat en què vivim, del poble que formam i anam construint. No ha de tenir cura, doncs, solament dels aspectes literaris, solament de la cultura escrita o de la investigació científica: factors tots ells imprescindibles, ben cert, però no únics i que han de ser confrontats amplament amb tot el que fa, el que és el poble dels qui parlem català.

Enfront de tot això ¿quina és la tasca de tots nosaltres, a les Illes?

No pot ésser simplement la que miri d'assegurar una presència física, al seu dia, dels

editoria

menorquins, eivissencs i mallorquins, al Congrés. Ja des d'ara la tasca ha de començar i ha de fruitar abans que arribi el dia de la inauguració.

Se'ns imposa, a partir de la convocatòria del Congrés i de cara a la seva celebració, una visió unitària i una coordinació de tota la feina que aquí es va fent per promoure la cultura i la personalització del nostre poble. És urgent la tasca de revisió de la nostra realitat cultural, per damunt de totes les discrepàncies, defugint tot uniformisme i tot dogmatisme, afavorint una confrontació dialèctica enriquidora i no exclusivista, amb una clara visió de futur.

I això hauria de tenir ja un ressò ben viu i aclaridor en la creació de la Universitat de les Illes —de què ja hem parlat tantes vegades i ara hi tornam a insistir—. No volem tenir una Universitat que podria ser sucursalista, alienadora, classista, tele-dirigida des de fora. Volem una Universitat **nostra**, per al poble, democràtica, orientadora i promotora d'una cultura ben **nostra**, d'una reflexió i d'un estudi del que som, de la societat que formam, de la història que hem heretat, de la terra que trepitjam.

Caminem, doncs, tots plegats cap a aquesta ocasió immillorable per a la normalització de la nostra llengua i de la nostra cultura: normalització total a l'ensenyament, als mitjans de comunicació social, a tota l'expressió del que sentim, pensam i entre tots anam fent. Sols així podrem esdevenir un poble amb personalitat pròpia, poseïdor conscient del seu ser i del seu destí, lúcida de cara a un futur que potser se'ns obre amb esperança.

TRENCAVEL

La imaginació al Congrés

Un dels temes de l'actualitat periodística és el projectat Congrés de Cultura Catalana. L'allau informativa sobre adhesions, reunions preparatòries, secretariats i altres aspectes organitzatius arreu dels Països Catalans, ens ha obligat, com a professionals i treballadors de la cultura, a replantejar-nos críticament l'assumpte del Congrés. I ara que alguns actes són presentats com a aportacions a aquest, nosaltres en voldríem fer una.

Sembla que, ara com ara, tota aquesta mobilització, tots aquests comentaris sobre el Congrés són només una primera etapa de convocatòria, de «vendre la idea». En realitat, ningú no sap encara com serà, ni, sobretot, com s'organitzarà aquest Congrés tan esmentat. Voldríem plantejar-nos, doncs, com ens agradaria que fos, intentar de precisar-ne les línies mestres, ja que és encara prematur i impossible de detallar-ne les manifestacions concretes. Per això, ens caldria, potser, començar definint què entenem per Congrés. Segons el Diccionari Normatiu és «una reunió de savis, publicistes, etc., vinguts de diversos indrets per discutir qüestions científiques, socials, polítiques, etc.» ...Ja ens ho pensàvem. Per poc que l'organització se cenneixi a aquesta concepció, hi ha el perill que s'organitzi una «reunió de savis» que debatin assumptes elevats i cabdals, gairebé a porta tancada i dirigint-se a un públic mínimament assabentat i predisposat. I nosaltres ens apuntem a un Congrés Popular, a una concepció més àmplia, que arrenca de la mateixa etimologia del mot: *congressus*: reunió de gent de diverses procedències.

Fer un «congrés de savis» seria utilíssim per què aquests ho fossin molt més encara; però hi ha ben poques garanties que servís de gaire perquè els altres —els rucs, vaja— deixem de ser-ho. En definitiva, una reunió més de patums —consagrades o en embrió— però amb una envergadura i unes finalitats propagandístiques més accentuades que d'habitud.

Per a nosaltres, el Congrés per a ser de debò un Congrés Popular de Cultura Catalana ha de tenir dues etapes: una d'animació, dinamització i

PREMIOS CALVIÀ 75

publicidad, s.a.

AYUNTAMIENTO DE CALVIÀ
MALLORCA - BALEARES

CINEMA - PINTURA - PERIODISME FOTOGRAFIA - DIAPOSITIVES

Commemoratiu del desembarcament del Rei En
Jaume I a Santa Ponça (Mallorca)

PREMIS

PINTURA	75.000 ptes.
CINEMA	825.000 »
FOTOGRAFIA I DIAPOSITIVES EN COLOR	170.000 »
PERIODISME	75.000 »

EXTRACTE BASES

Participants: Tots els autors que ho desitgin, tant aficionats com professionals.

Temes: Lliure per a pintura. Per als premis de fotografia, cinema i periodisme: valors i aspectes promocionals diversos del terme de Calvià.

Termini d'admissió: Fins dia 23 d'agost de 1975.

Pintura: Les mides de les obres no podran ser inferiors al 20 figura.

Fotografia: Mides 30 x 40 cms. Color o B/N.

Diaositiva: 6 x 6 cms. o 35 mm.

Cinema: En color, sonoritzades i en 8 mm. single 8, super 8 o 16 mm.

Temes: Fantasia, Documental i Reportatge.

Duració màxima: 20 minuts.

Periodisme: Els treballs, tant literaris com gràfics, hauran d'haver estat publicats (premsa nacional o estrangera) en el termini comprès des de la promulgació de les bases fins la data final d'admissió.

Més informació:

Ajuntament de Calvià - Balears - Espanya.

conscienciació populars, que —a través d'una àmplia convocatòria i mobilització de comarques, barris i sectors de tots el Països Catalans— retorni el concepte i la pràctica culturals, entenen el mot en el sentit antropològic més ampli a les classes populars, com a creadores i receptores. Només amb aquesta àmplia i ambiciosa intenció dinamitzadora hom es podrà plantejar l'elaboració d'estudis minuciosos sobre la realitat actual de tots el indrets i aspectes dels Països Catalans. En una segona etapa es procediria a l'estructuració, síntesi i estructura de tots aquests treballs, amb finalitats programàtiques de cara al futur.

A través de la convocatòria inicial s'aconsegueix de comprometre els nuclis mínimament sensibilitzats i preparats de les classes populars en l'anàlisi crítica de la situació territorial i sectorial. Aquesta mobilització, cal acompanyar-la indefugiblement de la conscienciació dels nuclis i sectors que encara no estan sensibilitzats. Amb les conclusions, informes, enquestes, ponències i estudis d'aquests nuclis comarcals, de barri i sectorials, els «savis» tindrien un material sobre el qual pronunciar-se i assenyalar les línies d'evolució, redreçament, canvi o potenciació. Els «savis» tenen més sentit quan els seus treballs són posats al servei d'una problemàtica actual, d'ara i aquí, quan la seva acció s'exerceix en la decantació de síntesis empíriques de la nostra realitat; és llavors quan projecten la seva especialització damunt problemes concrets i urgents, lligant-se a les necessitats i urgències d'una societat compromesa en un procés de canvi total i de retrobament. L'exposició freda i prestigiant d'unes investigacions i d'uns coneixements té uns resultats brillants, sens dubte, però és d'eficàcia més que restringida. La utilitat rau en aquest possible lligam dels coneixements i les investigacions amb allò que la nostra realitat, i la voluntat de creació d'una societat futura diferent, exigeix i necessita.

Paral·lelament, el que s'han de plantejar els sectors de professionals i treballadors de la cultura és la reflexió crítica de la seva tasca, a fi de poder oferir unes conclusions sobre el sentit i l'orientació de la seva activitat cultural, per tal que aquesta estigui realment lligada als interessos de les classes populars, a l'assoliment d'uns plantejaments culturals populars i catalans.

El Congrés, doncs, seria una síntesi de les aportacions esmentades, extretes sempre d'un context i d'una problemàtica concrets. Seria el diàleg entre els intel·lectuals i les comarques, els barris, els sectors dels Països Catalans defugint tota actitud paternalista i suficient, treballant sobre les conclusions d'uns representants dinàmics de les classes populars: dinàmics i, en definitiva, representatius. Significaria l'intel·lectual retrobant la seva base i treballant-hi, tant

en l'elaboració d'aquestes síntesis operatives per al futur, com en la determinació de la pròpia cultura, dels seus límits i, sobretot, dels seus compromisos i de la seva acció futura.

Hi ha un tercer aspecte del Congrés, paral·lel a les dues etapes esmentades: el Congrés ha de ser també una celebració d'ambient festiu, amb projecció a diversos nivells, que signifiqui un enriquiment col·lectiu i creador per tots els canals de penetració possibles. Per exemple: la sortida de l'art al carrer; festivals de cançó, música i poesia; accions teatrals de participació; encontres entre creadors i receptors per tal d'establir una discussió crítica; exposicions espontànies de *graffitti*; i fins i tot, si voleu, danses populars. En definitiva, la imaginació al congrés la realització d'aquest amb un ritme incitant i lúdic. Si ens hem compromès, almenys nosaltres ho trobem bàsic, que la futura societat no pot ser avorrida, cal que el Congrés i la seva preparació siguin dinàmics, suggerents, festius, globalitzants; en el fons, una extensa i profunda campanya d'articulació i replantejament de totes les activitats que conformen la cultura, un període constituent a través de plantejaments poc convencionals, però, de segur, eficaços.

Si després d'aquesta mobilització, i de la síntesi que se n'extregui, hem aconseguit que en el poblet més menut, en el barri més perifèric de les nostres ciutats, i en el sector més allunyat es recuperi la consciència de pertànyer a una comunitat cultural —entre d'altres coses—, el Congrés haurà assolit el que creiem que haurien de ser els seus objectius. Objectius que caldria plantejar-se ara quan encara som a temps de fer-ne allò que ens cal.

TRENCAVEL

Entitats de les Illes que s'han adherit al Congrés de Cultura Catalana

Casa Catalana
 Centre d'Estudis Teològics de Mallorca
 Cine-Club Imatge 74 (O. C. B.)
 Cine-Club de Maó
 Col·legi de Llicenciats (Balears)
 Delegació d'O. C. B. a Menorca
 Escola Universitària de Professorat d'E. G. B.
 Facultat de Dret (Mallorca)
 Institut d'Estudis eivissencs
 Juventuts Musicals de Ciutadella
 Obra Cultural Balear
 Professorat INEM d'Inca

Envieu les adhesions al Col·legi d'Advocats, o al d'Aparelladors, a Barcelona.

També us podeu dirigir al **Secretariat del Congrés de Cultura Catalana** a Mallorca, c/ Vicenç Mut, 3, Ciutat.

Entorn de la cultura escrita

per Gabriel Janer Manila

Fa aproximadament un any rodó que un fotògraf arriscat i fortuït que nomia Paco Poch decidí agafar la maleta amb les màquines fotogràfiques i penetrar repentinament a la selva, al bosc espès de la nostra cultura escrita. La mostra que presentà a la llibreria Tous Els escriptors de Mallorca vists per Paco Poch era el resultat de les seves correngudes a través de la jungla, una llista llarga de gests espontanis fossilitzats per a sempre en aquella immobilitat eterna del retrat, una sèrie d'instantànies que podien passar desapercebudes a l'ull, però que penetren més endins de l'escorça. Quasi un «streaking» col·lectiu. Un testimoni cruel i l'afirmació d'una existència exposada a la consideració d'aquells que volguessin observar d'aprop els nostres jutipiris.

do un rotundo fracaso como instrumento útil para nuestro progreso colectivo» (1). ¿Qué vol dir tot això? ¿Que els escriptors no hem fet cap «retrat aproximat» de la Mallorca del nostre temps? Pens precisament existim com escriptors, perquè ens trobam immersos en una «entidad en marcha y en conflicto», perquè hem tengut la gosadia i el coratge d'interpretar-la. Però, ¿quina classe de marxa? Perventura, una marxa fúnebre. I ¿qui pretén aquí ser depositari de la veritat? Per desgràcia, l'escriptor és el depositari de la mentida, de l'estretor del seu temps, de les ambicions raquíques dels seus coetanis.

Una cultura escrita és sempre l'e laboració, la interpretació i la recreació d'una realitat concreta. El realisme és només una forma d'in-

bol, del joc que pot significar la recreació d'un món per a alliberar-se dels traumes que pesen sobre una col·lectivitat determinada. b) El fet de no sobreestimar la importància de l'individu a l'hora d'explicar l'estructura de l'obra literària partint de la biografia i la psicologia del seu autor. Hi ha unes interferències molt importants entre l'escriptor i l'ambient i haurà d'esser l'ambient allò que farà reaccionar d'una manera concreta els escriptors. c) El fet que tot allò que correntment en diuen «influències» no té el més mínim valor explicatiu i constitueix una dada i un problema que l'investigador ha d'explicar. Cada dia, un gran nombre d'influències poden actuar sobre l'escriptor. El que cal explicar és per què solament unes poques d'aquestes influències han exercit la seva pres-

Aviat farà tres anys que en aquella famosa polèmica d'«En Pep Gonella» —durant l'estiu del 1972— algú va escriure: «Deseo aclarar que si los detractores de Gonella no me inspiran confianza como depositarios de cierta verdad [diferencial] es porque aún no les conozco un retrato aproximado de la Mallorca presente escrito en catalán literario o en «mallorquí d'es carrer». Concedo que los firmantes del antigonellismo son personas capaces y solventes en las diversas profesiones y disciplinas con que se ganan la vida, pero por el momento no han demostrado ser mentes que ofrezcan una «lectura» aprovechable de la isla como entidad en marcha y en conflicto. Sin prescindir en absoluto de poetas, literatos y del reciente «boom» de premiados en concursos de narrativa, me atrevo a decir que la cultura literaria catalana de Mallorca no refleja la realidad circundante de los últimos años, a excepción de contadísimas singularidades, se queda en mera cultura de «llettraferits» y está sien-

terpretació de la realitat. El mirall de Stendhal pot arribar a deformar-se intencionadament amb la finalitat de mostrar aquella realitat i tractar de trobar sentit a un passat fet de violència. Per a Goldmann hi ha un gran nombre de conseqüències derivades de l'anàlisi de l'estructura total d'una obra literària que modifiquen d'una manera profunda els mètodes tradicionals d'estudi dels fets socials i, particularment, dels fets literaris. Per exemple: a) el no concedir, dins la interpretació d'una obra, una importància particular a les intencions conscients de l'escriptor. La consciència no és més que un element parcial del comportament humà. És a dir, no solament té una significació allò que l'escriptor hi ha posat intencionadament, sinó que hi ha moltes reaccions i conductes de les quals no en tenim plena consciència i no estan mancades de significacions. No ens trobam gaire lluny del que Freud anomena la conducta simbòlica, i l'acte creador forma part d'aquest sím-

sió i per què precisament aquelles. d) Qualsevol acte humà s'insereix en una estructura libidinal i en una estructura històrica. La creació literària no n'és una excepció. Hi ha uns elements de l'obra literària que s'insereixen en una estructura sexual i uns altres en una estructura col·lectiva. e) A través de l'obra literària, s'hi han de cercar les idees del grup en el qual l'autor està integrat. Explicar una obra literària és cercar una realitat exterior a aquesta obra i definir l'univers en el qual es mouen els personatges i tenen lloc els esdeveniments. (2)

Caldria ara plantejar-nos aquesta pregunta: ¿Com ha nascut la voluntat de crear en l'escriptor illenc de la postguerra fins als nostres dies? Hi ha un ample ventall de respostes. En una llarga taula «qua-

(1) J. Averly y Lassalle. Pep Gonella: la particularidad y la diferencia. *Diario de Mallorca* del 17 d'agost de 1972.

(2) Veg. Lucien Goldmann. *Sociología de la creación literaria*. Nueva Visión, Buenos Aires 1971.

drada» que Santiago Miró publica-va a «Última Hora» (3) entorn de la problemàtica de l'escriptor mallorquí, Damià-Ferrà Ponç venia a concloure que «el hecho de escribir en catalán tampoco ha supuesto una toma de conciencia de los verdaderos problemas del pueblo. Incluso ha sucedido, en algunos casos, lo contrario», (3) i Antoni Serra assegurava que «lo que pasa es que estamos acostumbrados a pensar que el escritor humana, sociológica y políticamente es un tío fabuloso, cuando en realidad, es el tipo más mezquino que hay en el mundo». (3) Possiblement, Antoni Serra es referia al «carisma» que han tengut o han volgut tenir els nostres escriptors amb la complicitat de les editorials. Mentre per a Miquel Àngel Riera escriure és «una labor de investigación... la necesidad de investigar un tema que no tenía claro» (4), per a Llorenç Capellà, «fins arribar a «Romanç» escriure... va poder ser una necessitat de dir coses. En canvi, a Romanç intent crear bellesa, sense anar en detriment de les idees que sempre han animat la meua obra. Crec que efectivitat i bellesa es poden compenetrar perfectament» (5). Miquel López Crespí advertirà «escriu perquè no puc pegar garrotades» (6) i remarcarà que «qui entén l'escriure com una cosa narcisista, perquè li produeix plaer, hauria de pensar en la situació del seu país: des del moment que té uns avantatges culturals, els hauria de posar al servei del seu poble» (6). Francesc Barceló es lamentarà que «escriure novel·la em surt a dues pessetes l'hora» (7), mentre Guillem Frontera tindrà consciència d'haver estat «un dels comparses d'un procés de relaxació de la poesia» (8), Biel Mesquida, segons pròpia confessió a Andreu Manresa, dirà que «la meua obra està lligada al meu cos; quan jo escriu és el meu cos que escriu i quan dic «cos» vull definir la meua «materialitat» —sistema nerviós, digestiu, òrgans, sang, ossos, etc.— oposada a aquest «no-cos» —sublimació de la carn— que una visió idealista de la realitat ens ha volgut imposar. A través de la ploma regalima tota l'esquizofrènia, tota l'explotació, tota la repressió, tot el sexe personal i alhora col·lectius» (9). I Josep Albertí, referint-se a «L'Arcàngel» de Pau Faner, acabarà per dir que «el seu humor absurd, la seva tragèdia surreal, l'especulació de la cosa sobrenatural, ens va fer pensar tot d'una en les paraules d'André Breton en motiu de Charles Cros: «El pur joc d'alguna de les parts més fantasioses de la seva obra no ens ha de fer oblidar que al bell mig d'algun dels seus poemes més hermosos hi ha un revòlver que ens apunta» (10). Damià Huguet, re-

ferint-se a les darreres generacions de poetes declara que no està d'acord «amb la postura de Bru de Sala ni de Ramon Pinyol, malgrat que dominin la llengua d'una forma increïble» (11). En referir-se als «lletraferits» de Mallorca confessa que el molesta «la poca sinceritat que tenen quan s'expressen públicament. Es preocupen més d'emprenyar a una altra persona que de les seves manifestacions. El mal més gros dels literats mallorquins (i jo entre ells) és que en alçar un dit ja ens creim tocar el cel» (11). També a les pàgines del *Diario de Mallorca*, vaig declarar-hi que pensava que la novel·la «es fa més de les obsessions que no de les conviccions» (12). «Consider que —afegia— no és hora de discutir ni de pegar crits, el que cal és una actuació responsable davant el poble, davant la projecció d'aquest poble cap al seu futur» (12).

Referint-se als problemes de la crítica i dels crítics, Jaume Vidal escrivia amb motiu de la festa del llibre del 1974: «No s'ha perdut tot a la terra dels homes», que diu no sé quin text antic. Ja sé que això no vol dir res per a una certa, diguem-li crítica primfilada, a la qual, com a l'estugosa núvia del refranyer, ni un rei li és bo. Però això no ens ha d'enganyar. La crítica literària que s'usa en el nostre país es caracteritza per una absoluta incapacitat d'entusiasme. He arribat a pensar, i crec que no m'equivoc, que aquests crítics detesten la literatura, no els agrada gens llegir, i es vengen de l'obligació —que ells mateixos s'han imposat— de llegir i de comentar els llibres que llegeixen parlant-ne malament» (13). Un any abans, Antoni Serra ja se n'havia queixat en un altre sentit, de la crítica, tot afirmant que per ara: «se limita la mayoría de las veces a planteamientos de forma, ajustándose a los cánones tradicionales, pero sin decidirse por la revisión del fondo» (14). I Damià-Ferrà Ponç acabarà per dir que a l'àrea catalana «la majoria de crítics escriuen elucubracions metafísiques o impressions superfcials» (15). Per a En Damià-Ferrà l'obra global dels escriptors illencs d'avui «no és realment d'ara» (14). Diu: «La literatura que es fa actualment a Mallorca me sembla d'un provincialisme espantant. Nova narrativa, realisme màgic i tota aquesta rondalla me pareix una farsa. Els narradors mallorquins han tingut l'avantatge de sorgir en un moment de crisi de la novel·la catalana; això ha fet que se'ls concedís una importància superior a la seva qualitat estètica. Dins la narrativa mallorquina d'ara allò que me sembla positiu és la incorporació d'uns problemes, turisme, guerra civil,

conflictes generacionals, etc., però usa unes formes expressives molt convencionals. I quant a la poesia, també em semblen immadurs els poetes joves» (14).

Emperò l'actuació responsable dels nostres escriptors no és una mentida, malgrat el desgavell. Som noms o som crits?, s'ha preguntat algú, de vegades. No ho sé. S'ha parlat dels més joves com d'una «generació desinfectada». Jo m'atreiria a preguntar: ¿quina casta de crits? ¿El crit amarg, desesperança i impotent, el crit de ràbia, l'escopinada o el cop de puny, el crit ingenu que la nostra tribu s'ha permès el luxe de deixar-nos escainar? És cert que hem elegit el paper de testimonis d'aquest temps que correm, de les limitacions i de les insuficiències d'una època que ens ha desafiat. Som, amb les contradiccions i amb les desventures l'espill fidel d'una terra en conflicte. Som la seva febre, perventura un eczema, qui sap si una ferida plena de pus. En la base de l'aventura i del risc, potser ens arribaríem a trobar tots. Més que la recerca d'un temps que mai no ha estat nostre, ens interessa la conquesta d'un altre temps que encara és possible guanyar. Per davall l'òrgia de la coça olímpica, sota la dialèctica del xafardeig i de la rialleta, creix la voluntat de comunicar-nos amb el poble, amb la seva derrota quotidiana i amb les seves possibilitats de brostar, encara, els fruits increïbles de totes les hores.

Gabriel JANER MANILA

(3) *Última Hora* del 23 d'abril de 1974.

(4) *Diario de Mallorca* del 24 de desembre de 1973.

(5) *Diario de Mallorca* del 3 de gener de 1974.

(6) *Diario de Mallorca* del 13 de desembre de 1973.

(7) *Diario de Mallorca* del 7 de febrer de 1974.

(8) *Diario de Mallorca* del 25 d'abril de 1974.

(9) *Diario de Mallorca* del 30 de gener de 1975.

(10) *Diario de Mallorca* del 12 d'abril de 1974.

(11) *Diario de Mallorca* del 12 d'abril de 1974.

(12) *Diario de Mallorca* del 31 de gener de 1974.

(13) *Diario de Mallorca* del 25 d'abril de 1974.

(14) Antoni Serra. Reseña n.º 63, 1973.

(15) *Diario de Mallorca* del 28 de març de 1974.

Eivissa

i el Congrés de Cultura Catalana

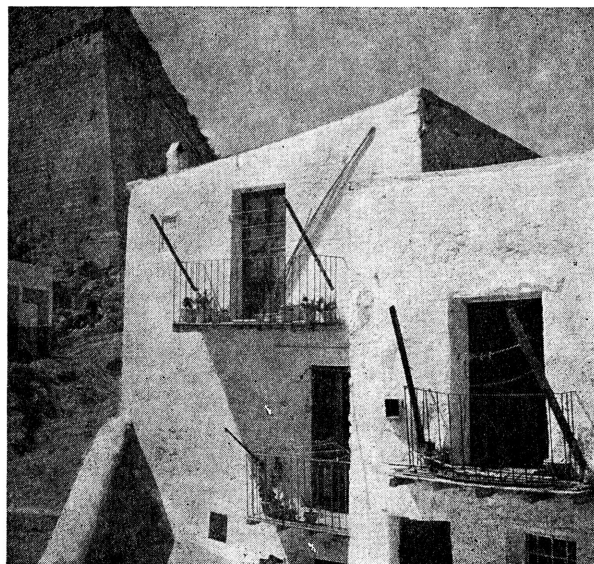
La incorporació d'Eivissa al procés de redescobriment de la personalitat cultural pròpia que significà la Renaixença no va ser un fenomen tan tardà com poden fer creure el seu allunyament i la manca total d'industrialització, en relació amb Barcelona.

A partir de mitjan segle XIX, els intel·lectuals eivissencs i catalans es van anar intensificant progressivament, i a començaments del segle actual ja havien esdevingut un lligam habitual. No negarem la castellanització evident d'aquestes minories cultes, per a les quals el català va ocupar sempre un lloc secundari, reservat preferentment a l'expressió poètica o sentimental. Aquesta colonització cultural, però, no va afectar més que les capes més elevades de la societat de la ciutat d'Eivissa, i el camp va mantenir sempre —i manté encara— la cultura autòctona fidelment.

Amb l'empenta propagandística del fogós canonge Antoni M. Alcover, en començar el segle XX, s'incorporen a la defensa del bagatge cultural propi dos eclesiàstics eivissencs: Vicent Serra i Orvay, que participaria al Congrés Internacional de la Llengua Catalana celebrat l'any 1906 a Barcelona, i Isidor Macabich, que tragué a la llum bona part del passat històric d'Eivissa, bona part dels nostres costums i literatura popular, i que escriví en català la major part dels seus poemes.

Hem hagut d'esperar la progressiva tolerància posterior a la guerra civil per veure com s'anava plantejant una normalització absoluta de la nostra cultura. Així és com ha aparegut un escriptor clarament monolingüe com Marià Vilangómez, profundament eivissenc, però gens afectat de localisme folklòric.

per
Isidor Mari

Actualment, i cada vegada amb més força, la cultura catalana a Eivissa recupera la seva presència en els ambients més diversos, i deixa de ser un fet minoritari i elitista per adquirir un genuí caràcter popular. Han contribuït en el procés les activitats de l'Institut d'Estudis Eivissencs, d'una manera especial. Aquest organisme, a part de publicar estudis erudits en forma de llibre o a la revista «Eivissa», ha arribat a alguns sectors majoritaris amb concursos escolars, recitals de cançó, o cicles de conferències. I no hem d'oblidar, per més que la seva periodicitat setmanal i el poc espai de què disposen limitin considerablement la seva eficàcia, les dues tribunes populars en la nostra llengua: el programa «Es nostro camp», de Ràdio Popular d'Eivissa, i la pàgina «De pintre en ample», publicada al «Diario de Ibiza». Si aquests espais es mantenen i creixen, tal com seria necessari, la nostra cultura en sortirà molt beneficiada.

Naturalment, ens trobam lluny encara de la normalitat cultural: la nostra llengua no és prou valora-

da com a mitjà d'expressió integral i preferent, i la cultura pròpia no rep pràcticament cap ajuda oficial, però és innegable que ha crescut molt en els darrers anys la consciència sobre aquestes qüestions. Com a mostra, els cinc-cents llibres en català venuts en una setmana, amb motiu de la festa de Sant Jordi passada.

És evident, per tot això que acabam de veure, que el Congrés de Cultura Catalana podria significar un impuls notable en la valoració i extensió de la nostra cultura a Eivissa, i que els eivissencs no seriem uns espectadors externs i passius en aquest Congrés, sinó uns participants actius i fonament interessats en les conseqüències de tot ordre que se'n poden derivar.

Esperem que el Congrés que s'està preparant es preocupi, sobretot, per assentar les bases d'una acció cultural popular i perfectament coordinada arreu dels Països Catalans, a fi que la nostra cultura pugui arribar aviat a viure sense cap amenaça a la seva supervivència.

RÀDIO POPULAR

és cosa nostra

C. O. P. E.
MALLORCA

MALLORCA AL VENT

De dilluns a divendres a les 15'30 h.

CANÇONER D'AVUI

De dilluns a divendres a les 11 h.
Els dimarts a les 22'30 h.

Realitza: Joan Manresa

RONDAIA MALLORQUINA

Dimarts a les 18'30 h.
Diumenges a les 22'30 h.

Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

El moment actual de la Cultura Catalana a Menorca

per Andreu Murillo

Unes cartes de 1965...

Fa deu anys que damunt el diari «MENORCA» vaig tenir una polèmica perquè havia gosat recomanar l'ensenyament obligatori de la llengua materna pels infants menorquins. Entre les expressions més suaus em van dir: «Nuestro amado y reverenciado vernáculo tiene escasísimo aprovechamiento positivo para correr por los espacios europeos». Uns mesos més tard vaig insistir en la qüestió, havent estat esperonat per unes noves manifestacions del mateix oponent. De primer moment vaig rebre per correu una carta anònima en la qual —respectuosament, això sí— «Un Menorquín cien por cien» em deia: «Aunque nadie me ha dado vela para este entierro quiero manifestarle que en mi opinión y la de varios que la comentamos, en su kilométrica carta dirigida al Sr. —aquí el nom del meu corresponsal damunt el diari— hay más de la mitad que son 'vuits y nous y cartas que no lliguen (sic)'... francamente creo es perder el tiempo en aprender la gramática menorquina, prueba de ello es que fijese en los que van a clase de idiomas y los que acuden a Vd. para que les enseñe el menorquín». Aleshores jo havia començat a donar classes de català a l'Ateneu de Maó. Seguidament, el meu corresponsal públic (per respecte a la seva desaparició d'entre els

vivents no dic el seu nom) em va posar verd en un article on entre altres floretes m'enflocava aquesta: «Si mi adversario polémico quisiera aceptar mi consejo (val a dir que era destructor del català per la seva «inutilitat econòmico-turística») le recomendaría hacerse cocinero, en cuyo ejercicio triplicaría seguramente sus actuales pagas, lo cual redundaría en brillante beneficio para su propio hogar». Aquestes paraules per a un mestre d'escola, altrament gens masoquista, em van empènyer a escriure'n d'altres que a la fi vaig anar a retirar de la redacció del «MENORCA». Ara en puc reproduir algunes perquè ja no poden fer mal a qui anaven adreçades: «Una cosa no li consent i és que em digui 'es usted joven, muy joven (no tant perquè jo ja tenia 35 anys); y yo viejo, muy viejo, con achaques de dolorosísima experiencia y no quisiera para su generación aquellas vicisitudes, luchas y desgracias que la falta de tolerancia y convivencia nos produjo'; la meva generació, Sr. N. N., també va sofrir en la seva carn —en la meva carn d'infant innocent com era— mentre molts com vostè es posaven a cobert; per això ja vaig dir-li en certa ocasió que la joventut d'avui no és tan ingènua com en altres temps.»

Ja no em trobava, emperò, tot sol. Van intervenir defensant-me amics i també desconeguts (com també em

van atacar anònims comunicants). A la fi de gener de 1966 acabà, per voluntat de la direcció del diari, aquest desagradable incident. Però no passarien massa dies i les picabaralles entorn de la nostra llengua es tornarien a desfermar damunt el diari «MENORCA» arran de la publicació d'un article signat amb les inicials Ll. M. B. el qual acabava dient: «Siendo en Menorca la lengua vernácula hablada por más de un 80% de la población y comprendida por su casi totalidad, y habiendo dado el Concilio normas claras a este respecto, es de esperar que se vaya introduciendo cada vez más el uso del menorquín en los actos litúrgicos». (13 d'abril de 1966). La troca es va embolicar entre onze polemitzants, només dos contraris al valor de la nostra cultura, però un, tanmateix, manifestaria: «Díganme si no es, señores, aún en minorías, el separatismo un atentado contra la patria como unidad de destino en lo universal» (26 d'abril de 1966).

Els lluitadors contra el corrent provincià

Aquestes han estat visions parcials però significatives de la situació de fa 10 anys. He volgut mostrar el panorama amb evidències de com venaven de cada costat. Hauria pogut començar amb una relació més o

menys historiada, (1) començant pel més esponent de període literari de Menorca, (al segle XVIII, que Jordi Carbonell ha estudiat tan profitosament) (2). Es podrien haver repassat les raons de la decadència cultural i la gènesi del provincianisme al segle XIX. Només em permetré de recordar Ruiz i Pablo qui el 1895, tot i creient-se autor consagrat de la prosa castellana, escriuria: «He tastat sa sabrosia de sa nostra llengua i aquest estil francot i lleugeret m'agrada, i encara que no agradi an ets altres, com que jo tenc una semblança amb aquell qui deia que escrivia 'sin ton ni son y para gusto mío' seria molt fàcil que li amollàs s'escota i no m'aturàs fins que Déu volgués». (3) No vull defensar un cert lirisme sinó la força de la realitat en la qual es fonamenta una cultura.

Podria haver parlat també, amb l'extensió que mereix, de Joan Mir i Mir —un dels personatges més comple-

(1) Contràriament a l'opinió que sovint em mereixen alguns escrits meus, per allò que tenen d'endarrerits; crec que com a resum podria ser vàlid l'article de LLUC (gener de 1973) «Menorca i la cultura catalana».

(2) Vegeu, a títol d'exemple, el pròleg de Jordi Carbonell a *Lucrècia* de Joan Ramis, Edicions 62, Antologia Catalana n.º 40. Barcelona, 1968.

(3) Vegeu: *Per fer gana*, Editorial Moll, col. «Les Illes d'Or», n.º 26.

xes i interessants del primer terç del segle actual— i de la tasca de «Nosstra Parla»; de la més recent influència del malaguanyat Mossèn Josep Salord al seminari de Ciutadella, de l'influx que pel fet de ser menorquí —no parlem ja de la seva vàlua científica— ha exercit damunt Menorca Francesc de B. Moll i tants altres lluitadors contra el corrent provincià que semblava irrevocable. Però no he tingut prou temps i per tant he de demanar perdó, de la manera més sincera, als amables lectors; sobretot a aquells que tenen dret a acusar-me d'abusos subjectius en les meves exposicions.

Davant el Congrés de Cultura Catalana

Estam a l'any 1975 i davant la notícia de la possible convocatòria d'un Congrés de Cultura Catalana, crec que Menorca hi ha de participar, si més no perquè el poble pensa i parla en català i perquè té problemes culturals a resoldre en tots els nivells. «Menorca està molt prop de Mallorca, és dolça i jonquívola en la seva parla dialectal i molt acostada a aquella llengua mellosa 'dove il sí suona' (4)» però encara no ha tingut un

(4) Llorenç Riber al pròleg de *Del Cor de la Terra* d'Angel Ruiz i Pablo. Llibreria Catalònia. Barcelona, 1928.

desvetllament com el de Mallorca. Malgrat tot, i sense triomfalismes, podem dir que hi ha un sector jove-nivol ben disposat fins i tot per suplir la mancança d'un ensenyament que li és degut; fins i tot tenim llicenciats en filologia catalana. Ha sorgit un novellista com Pau Faner, la poesia té dignes representants, Ferran Martí i Camps publica llibres de tema històric en català, una editora illenca —Edicions Nura— revitalitza des de 1972 els textos catalans d'autors menorquins. Dues companyies ciutadellenques —«Delfí Serra» i «Nura»— representen en català. L'Obra Cultural Balear de Menorca intenta defensar els nostres trets característics i estableix contactes amb intel·lectuals dels Països catalans. Cantants i conferencians de la mateixa àrea, tenen audiència a ca nostra. El diari «Menorca» i la prestigiosa «Revista de Menorca» mai no s'han negat a publicar articles en la nostra llengua.

Sense triomfalismes, emperò, perquè encara l'escola és un clos tancat a «la llengua materna» i altrament amb prou feines ha traspasat el cancell dels temples; perquè encara la cultura no és popular, perquè...

Però les polèmiques de 1965 i busques, ja no es poden repetir sense el convenciment de fer el ridícul els reaccionaris que no podran entendre mai què significa allò, que sortosament puc gosar a dir que és tòpic: «siau qui sou».

DARRERA NOVETAT DE L'EDITORIAL MOLL

El volum núm. 102 - 103 de la BIBLIOTECA «RAIXA»:

QUINZE EMPRESARIS MALLORQUINS

(ECONOMIA, SOCIETAT, CULTURA)

entrevistats per **Llorenç Capellà**

Un llibre vivaç, polèmic, documental, sobre problemes de la crisi social i econòmica de Mallorca.

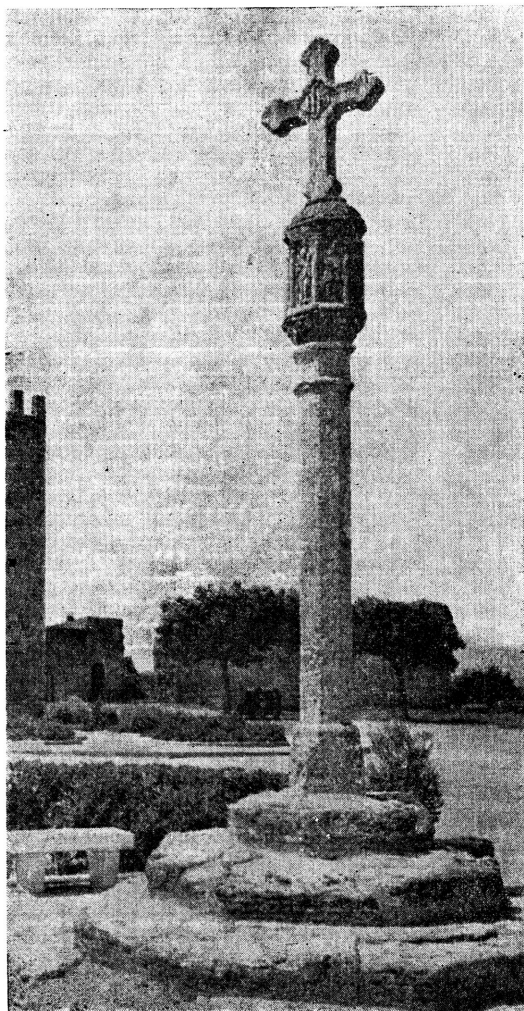
Llista dels entrevistats:

Josep M.º Lafuente
Damià Barceló
Gabriel Alzamora
Jeroni Albertí
Pere Salas

Armand Esteban
Antoni Juan
Josep Albadalejo
Gabriel Barceló
Miquel Lull

Eduard Blanes
Jaume Gibert
Bartomeu Buades
Pere Serra
Miquel Nigorra

Distribució: LLIBRES MALLORCA. Fortuny, 13. Palma.

LA RESPONSABILITAT DELS CRISTIANS EN LA PROMOCIO DE LA NOSTRA LLENGUA I CULTURA

DECLARACIÓ DELS BISBES DE LES ILLES

celebracions litúrgiques. (Cfr. *Pacem in terris*, 90, G. S. 59, S. C. 36-40)

Des d'aquest plantejament volem fer-vos present el nostre desig que tots nosaltres, cristians de Mallorca, Menorca i Eivissa, assumiguem conscientment la nostra responsabilitat —com a membres al mateix temps de l'Església i del nostre poble— d'apreciar, promoure i difondre l'ús de la nostra llengua. Als preveres vos recordam que el motiu de la introducció de la llengua vernaclea en la litúrgia, és que la predicació de l'Evangelí, l'educació en la fe, l'oració personal i comunitària, la celebració del sagraments tinguin com a vehicle normal la llengua materna del creient que hi participa. Recomanam a les escoles cristianes i a les institucions educatives depenents de l'Església que, tenint en compte el recent decret del Govern Espanyol del dia 9/5/1975 sobre l'ensenyament de les llengües regionals a les escoles, introdueixin de fet i promoguin eficaçment l'aprenentatge de la nostra llengua. Volem també, que, a nivell de les nostres Esglésies Diocesanes, l'ús de la nostra llengua es vagi normalitzant sempre més en tot el que sigui convenient.

Tot això no ha d'implacar cap discriminació enfront dels germans procedents d'altres regions d'Espanya, molts d'ells afincats definitivament a la nostra terra. Les nostres Esglésies els han d'acollir pastoralment, han de respectar el seus drets i peculiaritats, també quant a l'ús de la seva llengua sobretot en el que pertany a la predicació i a l'educació de la fe, a la pregària personal i comunitària i a les celebracions litúrgiques. Al mateix temps han de fomentar la seva integració a la nostra Església i a la nostra societat.

Amb aquesta paraula, que voldríem que fos llum d'Evangelí per al nostre poble, reafirmam el que hem dit els Bisbes espanyols al darrer document col·lectiu sobre la Reconciliació: «Representa una positiva contribució a la solidaritat humana la multiplicació de projectes d'abast comunitari, més enllà de tota discriminació i elitisme, i la defensa del patrimoni socio-cultural de les minories ètniques dins l'ordenament polític» (n. 11). És aquesta una tasca que hem de fer entre tots, els nadius de les nostres illes, els qui vénen per cercar treball entre nosaltres, els qui fixen la seva residència en la nostra terra per qualsevol altre motiu i els qui, dins l'Estat Espanyol al que pertanyen diverses minories ètniques, exerceixen l'autoritat al servei del bé comú. I tots, segons l'esperit d'aquelles altres paraules del Document col·lectiu sobre la Reconciliació: «que cadascú reconegui la gamma plural de riqueses personals dels altres. ¿Com se'ls estima de veritat si no se'ls permet ser ells mateixos?» (n. 18).

Ciutat de Mallorca, 10 de juny de 1975

*TEODOR UBEDA, bisbe de Mallorca i
Administrador Apostòlic d'Eivissa.*

Ciudadella de Menorca, 10 de juny de 1975

MIQUEL MONCADAS, bisbe de Menorca.

Els Bisbes que presidim en el Senyor les Esglésies d'aquestes Illes, hem cregut que és el nostre deure pastoral dir una paraula d'encoratjament sobre el present i les perspectives futures de la cultura pròpia del nostre poble, i especialment de la nostra llengua que n'és el seu vehicle i l'expressió normal.

En aquest moment contemplem amb esperança i volem animar en el que toca al nostre ministeri i segons les nostres possibilitats, l'esforç de moltes entitats i de molts de ciutadans de les Balears perquè la nostra llengua recobri en l'ensenyament i en els mitjans de comunicació social aquell lloc que li és propi com a veu normal de la cultura de tot un poble. I això, perquè l'Església, que nasqué de Pentecostès, ha de proclamar l'Evangelí en totes les llengües i, per voluntat del seu únic Mestre i Senyor, s'ha d'encarnar en totes les comunitats humanes per oferir la salvació capaç d'associar i de donar plenitud a totes les aspiracions nobles de l'home. El Concili Vaticà II ens ensenya que «no existeix res veritablement humà que no trobi eco en el cor de l'Església» i que ella «se sent íntimament i realment solidària de la humanitat i de la seva història». (G. S. 1)

En continuar i actualitzar aquesta tasca, ben antiga en les nostres Esglésies, d'afavorir i promoure el cultiu de la nostra llengua, volem ser feals a la doctrina de l'Església universal que defensa el dret dels pobles a expressar-se amb la seva llengua i cultura pròpies, també en el cas de les minories ètniques. Doctrina que ha rebut la seva confirmació al darrer Concili, particularment en la introducció de les llengües vernacles a les

Aquest número monogràfic de **LLUC** sobre l'aportació, ja des d'ara, de les Illes al projectat Congrés de Cultura catalana recull, en primícia informativa la declaració dels bisbes de Mallorca i Menorca, i de l'Administrador Apostòlic d'Eivissa, sobre el present i les perspectives futures de la llengua i la cultura del nostre poble.

Per als creients, és una paraula encoratjadora a assumir els seus deures, com a ciutadans i cristians, en la defensa i promoció de la cultura autòctona; per als qui no se senten compromesos amb l'Església, és una prova que aquesta vol aportar la seva contribució a un moment, com l'actual, ple d'esperances per a una tasca comunitària de tot el nostre poble, com és ara el del redescobriments de la nostra personalitat a través del recobriment integral de la nostra llengua, «element primari, el més viu i espiritual que ens dona femsomia pròpia» (**Arquebisbe J. Pont i Gol, de Tarragona: La llengua de l'Església**, Documents d'Església, n.º 189).

Recorden els bisbes de les Illes que aquesta paraula seva en la situació present és feel a la doctrina de l'Església, nascuda de Pentecostès, i també a la tradició de les nostres Esglésies locals. Quan aquestes, en efecte, han combregat de veres amb l'Evangelí i amb l'Encarnació del Crist, i per això s'han encarnat en el poble, el nostre poble que, malgrat alienacions seculars i manipulacions forasteres, s'ha mantingut feel a la seva llengua i cultura pròpies, han predicat la fe en el llenguatge entenedor i coral de la nostra gent, que tantes vegades ha trobat aixopluc en l'Església en moments de desfeta i d'abatiment.

La diòcesi de Mallorca, restaurada en el moment inicial de la història que avui continua el nostre poble, rebé l'exemple i l'impuls del beat Ramon Llull, creador de la llengua literària dels pobles catalans. El manteniment de la llengua del poble fou constant en l'acció pastoral de la nostra Església fins l'esbucament de l'antic Regne de Mallorca, a principis del segle XVIII. Recordau les disposicions dels Sínodes post-tridentins (**LLUC**, n.º 642 i 645). Havia de ser el bisbe Juan Díaz de la Guerra (1772-1777) que esborrà dels llibres parroquials la llengua de Ramon Llull. La moda i les disposicions de la Cort borbònica ferien pressió sobre els clergues de les Illes perquè abandonassin en la predicació la llengua del poble, cosa que lamentaria el mateix Sant Alonso Rodríguez, que sentia predicar en castellà —la llengua nadiua del germà jesuïta, arrelat a Mallorca— el rector de Monti-Sion. Malgrat un cert desafecte i apatia en alguns cercles clericals, l'aportació de les nostres Esglésies a la Renaixença fou notable, i esdevingué exemplar en la gran empresa de restauració de l'Església mallorquina que du-

Fidelitat al poble i a l'Evangelí

Un comentari a la declaració dels nostres bisbes

gué a terme el bisbe Pere Joan Campins i Barceló (1898-1915), el primer bisbe dels Països Catalans que inclougué al pla d'estudis del Seminari l'aprenentatge de la nostra llengua, que publicava les seves cartes pastorals també en mallorquí i que, davant el Govern de Madrid, defensà l'ensenyament del catecisme en la llengua del nostre poble.

A partir de 1936, abans i després del Vaticà II, aquesta trajectòria s'ha vist interrompuda per vacil·lacions i abdicacions que no han afavorit gens la personalització de les Esglésies de les Illes. Hi han intervingut pressions —no tan fortes com a altres indrets dels Països Catalans després de la guerra civil—, el fet de la immigració, del turisme, etc. La introducció de les llengües vernacles a la Litúrgia ha tingut a les Illes la resposta de la publicació de tots els textos de les celebracions (ara pràcticament només ens falta el Missal de Pau VI, que enguany sortirà a llum) en «català, adaptat per a l'ús de les diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa». Nogensmenys, a les distintes Illes, l'acceptació de la Litúrgia en la llengua del poble ha estat diversa: gairebé normal a Menorca (Cfr. **LLUC**, gener 1975, pàg. 12), molt desigual a Mallorca on, sobretot a Ciutat, els catòlics són tractats com a forasters (Cfr. **Diario de Mallorca**, 22 maig 1975, pàg. 14), quasi insignificant a Eivissa.

La paraula, clara i il·luminadora, dels nostres Pastors pot desvetlar molts de sons, aclarir idees, promoure decisions verament pastorals, alliberar de certes alienacions. Les Esglésies de les Illes no es poden desentendre de l'actual renaixement de la nostra cultura. Per fidelitat al poble i a l'Evangelí, s'han d'inserir en aquesta aspiració noble d'un poble que vol recobrar la seva expressió en un sistema de plena normalització. Esperam, com volen els nostres bisbes, que els preveres assumésquin la seva responsabilitat en aquest sentit: en la predicació i educació de la fe, en la Litúrgia, en tota l'acció pastoral; que es vagi normalitzant l'ús de la nostra llengua en els documents de tot ordre, a les Cúries i a les parròquies; que els Col·legis de l'Església —pensem en tants que són regits per religiosos— donin exemple en l'ensenyament de la llengua.

Com a cristians, hem de ser enemics de qualsevol discriminació, i en aquest cas concret recorden els nostres bisbes la situació dels immi-

grants d'altres regions d'Espanya. Una labor d'atenció pastoral i d'integració en el nostre poble és la que, per a ells, ha de promoure la nostra Església. Cal recordar sempre, però, que normalment el percentatge més gran de participants a les celebracions és entre nosaltres dels qui parlen, o entenen almenys, la nostra llengua i que, sense descartar les celebracions en altres llengües, cal tenir ben present aquesta norma de l'**Eucharisticum Mysterium**: «Els pastors miraran d'ajudar, d'una manera hàbil, els feels provinents d'altres regions, a unir-se a l'assemblea local». En definitiva les parròquies i cases religioses, totes les institucions d'Església, aquí han de ser acollidores dels homes que aquí viuen i treballen, s'han d'arrelar en la nostra terra i han de contribuir a la missió ben personalitzadora de l'Església local, que és l'Església que vol aportar la salvació de l'Evangelí al nostre poble, sense renunciar mai —perquè altrament no seria catòlica— als trets característics que el configuren com a tal.

Avui, davant unes paraules dels bisbes de les Illes, que podrien ser històriques i que haurien de ser punt de partida per a un recobriment ple de la nostra consciència d'Església local, seria bo fer memòria d'un paràgraf de la carta del bisbe Campins sobre el XXV aniversari de la coronació de la Mare de Déu de Lluc (1908): «Als pobles que tenen consciència de si mateixos i senten el vigor de ses forces, els ne pren com als sers vius que s'apropien i assimilen els elements estranys per perfeccionar-se i créixer de part de dins. L'organisme no es desjunta ni dessepara per desplegar-se, sinó que, conservant sempre íntegra la unitat, rep en lo més íntim lo que ha de mester per transformar-lo en substància pròpia. És, per tant, senyal de vitalitat tot treball íntim i continuat que mantengui i prosperi les coses nostres i les torni robustes i hàbils per rebre noves perfeccions i fer-les participants de tants de béns preciosos que la mà de la Providència ha escampat onsevulla, i que per la comunicació i tracte, es converteixen en profit i millorament d'aquells que no perden en l'anar i venir de les coses humanes. No és lícit ni honrós renunciar a la personalitat pròpia».

Aquesta declaració dels bisbes de les Illes s'uneix ara a la que publicaren els bisbes de la Província Tarraconense després de la seva reunió dels dies 14-16 d'abril (La Vanguardia, 18 abril 75, pàg. 26). És una prova més de l'atenció de la nostra Església als signes dels temps, al nostre poble, al poble de tots els qui parlem la mateixa llengua catalana, la primera filla del llatí que parlà a Europa de Teologia en els llavis del nostre Ramon Llull.

PERE LLABRÉS I MARTORELL

L'ESCOLA AL SERVEI DEL POBLE I DE LA NOSTRA CULTURA

La cultura és el fruit d'un procés de creació popular. Com a tal, tot bagatge cultural pertany al propi poble i ha de revertir a ell si es vol la seva pervivència.

Aquest dret indiscutible que tot poble té de mantenir-se fidel als valors que el possibilitaren, a través del desenvolupament de la pròpia cultura, es veu freqüentment retallat en considerar les administracions centralistes i autoritàries (el centralisme és una forma d'autoritat) dels diversos Estats Nacionals, que són ells els qui realment han de considerar quina cultura correspon a cada poble i a cada individu.

Aquesta usurpació de funcions i aquest abús totalitari del poder suposa el maneig del procés educatiu —com a mitjà vàlid de transmissió de tota herència cultural— per part de l'Estat en funció dels seus interessos. Nogensmenys això no s'hauria d'esdevenir així. Tota educació ha de servir l'home i, amb ell, la comunitat a la qual pertany aquest home. L'educació és un dret de l'individu i de la comunitat. L'Estat, en considerar-ho també així, tàcitament s'alça com a defensor del dret educatiu-cultural confontent el deure que té d'educar amb l'intusisme alienador de la cultura oficial i artificiosa.

El nostre país no és un excepció en tot això. La frustració que sofreix la realitat regional en els seus naturals desigs d'expressió es veu reforçada per la inclusió d'una cultura i d'un sistema educatiu que no concorda amb els valors i desenrotllament espiritual de les comunitats.

Si l'educació és una metodologia vàlida per a la transmissió de la cultura i per a desenrotllar amb això fidelment l'esperit comunitari, és obligació ineludible de tots els estaments implicats en el fet educatiu realitzar una labor en tal sentit. Amb això s'assolirà una vertadera escola popular en el sentit que l'escola estigui al servei del poble que la manté.

Dins aquest context una Escola de formació de professorat se'ns presenta com una superestructura determinativa dels processos i realitzacions que es duen a terme en els diversos elements estructurals, les escoles en el nostre cas. Si volem una escola popular, i no per demagògia, sinó per ineludible vocació ètica i per acomplir el dret que tot home té de ser fidel i conseqüent amb ell mateix, l'escola ha de ser oberta a la societat que l'engendra i, per contrapartida, ha de nodrir i reforçar la idiosincràsia d'aquesta societat. La simbiosi escola-societat ha de ser total i irreversible.

Tot això s'aconseguirà si hi ha un estament docent unit al poble en el qual desenrotllarà la seva labor i sobretot si s'abeura d'una herència cultural. Aleshores una escola de formació de professorat té dues alternatives: alienar el futur docent a través d'una cultura allunyada i externa a l'àmbit on es mourà professionalment, o esdevenir la formadora dels vertaders servidors de la comunitat.

L'Escola Universitària de Formació de Professorat a Ciutat ha optat molt recentment per l'única línia que, en consciència, hauria d'haver seguit fa molts anys.

A la nostra escola es pretén la formació del mestre crític i del mestre popular a l'ensems. Crític per tal d'impedir que s'infiltri en les noves generacions l'alienació dominant avui en dia, i popular per tal que serveixi la comunitat on viu. Ara, bé tot «servei» ha de ser fruit no d'una simple emotivitat, sinó d'un coneixement profund de la realitat i d'un voler lliurement ajustar-se a aquesta realitat. La nostra escola aspira, com a principal objectiu educatiu, a formar l'home crític i, per tant, capaç d'alliberar-se de tota pressió dominant i manté com a màxima aspiració didàctica fer conèixer la realitat cultural que ens és pròpia.

En aquest sentit és obvi afirmar que la possibilitat oberta ara de cara a l'ensenyament a les escoles de la llengua materna ens demostra el següent:

1.—La inexistència fins ara de la possibilitat d'integrar l'escola dins la realitat que l'envoltava.

2.—Es tenia, consegüentment, una escola no atenta a la realitat que havia de servir, i per tant deformadora.

3.—L'ensenyament d'una llengua és quelcom pueril si no es demostra la seva utilitat.

Ampliant aquest darrer punt es considera ben a les clares insuficient la normativa establerta. Tota llengua és el vehicle portador d'una cultura, i per tant d'una visió diferenciadora i pròpia de la vida. Fins que la cultura regional, així com la llengua pròpia de la mateixa, no ocupin un lloc preponderant en el quefer docent no s'haurà assolit un dret que és legítim a tota comunitat. La nostra escola lluita amb totes les seves forces per tal que aquest moment arribi com més aviat millor.

ESCOLA UNIVERSITARIA
DEL PROFESSORAT D'E. G. B.

CELESTÍ ALOMAR
ANTONI SERRA
ANTONI TARABINI

La cultura a Mallorca: una experiència

Podríem dir que aquest any ha estat per a nosaltres un any d'experiència —ens sembla que reeixida— envers la cultura catalana a Mallorca. Experiència que, si ara intentam d'analitzar, és perquè creiem que oferir els elements com a instruments de treball intel·lectual i some- tre'ls a la discussió pública, a la crítica, a la confrontació col·lectiva i a la revisió de cara a una perspectiva de futur, pot ésser profitós. No cal dir que aquesta aportació és modesta i limitada, però així i tot, ens sembla vàlida com a intent de recerca, de posta al dia de la nostra cultura, que és la cultura, sense unilateralismes sospitosos, del poble de les Illes.

L'experiència ha abastat un procés de reflexió i de comunicació col·lectives i es dugué a terme, en primer lloc, al Col·legi Lluís Vives i després —d'una manera més àmplia—, a l'Institut Mix d'Inca. A un i altre centre, hi participen alumnes de cinquè i sisè de batxillerat i els de COU. Les tasques que ens havíem imposat —discutides democràticament amb l'alumnat d'Inca— responien a les característiques següents:

1) aprofundir el concepte de cultura catalana, potenciant la discussió entorn del sentit antropològic de la cultura. Rompre la creença, que trobarem força arrelada, que la cultura a les Illes no era sinònim de llengua o de literatura exclusivament. Que la cultura no era el privilegi —o havia de deixar d'ésser-ho— dels sectors anomenats «cultes» o/i «erudits», encara que històricament les classes en el poder així ho havien potenciat, sinó que havia d'estar a l'abast dels sectors populars més diversos. Que la cultura no podia seguir essent el reducte d'alguns amb capacitat de manipulació i de deformació sospitosa (per exclusió, per desinformació, etc.), sinó que era el modus de viure, de pensar i d'actuar del poble.

en aquest sentit el treball, tant per part de l'alumnat com per part nostra, es decidí unànimement a rompre barreres, a desmitificar silencis, per tal d'aconseguir més nivells de coneixements i d'informació. Primer, calia informar; tot seguit, prendre part de l'anàlisi i de la revisió crítiques. O fer ambdues coses alhora, si la circumstància —la dinàmica i l'agilitat intel·lectual— ho permetien.

evidentment, la cultura catalana a les Illes es manifestava en el terreny de la literatura, però no en sentit exclusiu/excloent, de monopoli, de prioritat gairebé alarmanant, sinó també —i amb la importància indubtable que li pertoca— en el terreny de la ciència, de la investigació, dels moviments obrers, de la realitat pagesa, del fenomen religiós i de la política. El fet cultural va des de la bastida on treballa el pica-pedrer, des de la terra on s'esbraona el pagès, fins al paper on el poeta deixa escrit el seu vers. Dient-ho d'una manera més gràfica: cultura és el treball de creació de Costa i Llobera (posau-hi l'escriptor, l'historiador... etc., que vulgueu) en la mateixa mesura en què ho és també el treball

polític de l'anarco-col·lectivista Francesc Tomàs, per exemple (posau-hi el dirigent obrer, el cap d'un partit polític... etc., que vulgueu).

excloure aquest darrer vessant cultural és fruit d'un interès de classe ben concret i força conegut, que fa que tinguem una visió fragmentària, unilateral i, per tant, coixa de la cultura.

2) conseqüents amb el que hem exposat abans, el sistema de treball col·lectiu —rebutjarem tota mena de burocràcia dogmàtica de «fer o/i donar classe»— ens dugué a aprofundir els aspectes següents:

a) informació i anàlisi conjuntes de la sociologia, l'economia i el fet cultural escrit (literatura, etc.). Aquesta informació la fèrem conjuntament i no individualment, per tal d'evitar la fragmentació en compartiments dels coneixements i el bloqueig dels uns pels altres.

b) iniciar la tasca de recerca a partir del present immediat, per tal de remuntar-nos al passat, a la realitat històrica del nostre temps i de la nostra societat. Es creava, així, una àmplia perspectiva d'allò que som, hem estat i tal vegada podem ésser. En definitiva, una mena de recerca de la nostra identitat.

c) participació activa a tots els nivells, mitjançant enquestes i treballs concrets que abastaven els temes més diversos: podien tractar del problema de l'autor en aquests últims temps, la immigració, les reivindicacions dels sense feina, la crisi turística, les preses de posició i la incidència —si n'hi havia— dels intel·lectuals i dels professionals ((treballadors de la cultura) en el fet de l'assalarització i la proletariatzació, fins a enquestes sobre què enteníem per cultura catalana a les Illes.

i 3) això ens exigia sincronitzar la realitat (personalitat pròpia i ben definida) de les Illes dins el marc general de la cultura catalana, també en sentit antropològic: Catalunya i el País Valencià. Es clar que la configuració de Països Catalans, entitat cultural i històrica, es troba inserida dins el context de l'Estat espanyol, i a partir d'això calia cercar tota una sèrie d'elements mitificadors, deformadors i coaccionadors dels quals no és possible de prescindir a l'hora d'una anàlisi seriosa i científica; com tampoc no és possible de prescindir de l'àrea on, de bon o mal grat, ens movem o ens fan moure, és a dir: el capitalisme internacional.

Aquestes foren les directrius generals del treball col·lectiu que ens havíem proposat i que tractàrem de desenvolupar segons les nostres limitades possibilitats (no cal que entrem ara a detallar-les). Si fa no fa, creiem

que tal volta podrien representar una aportació al Congrés de Cultura Catalana, si tenim en compte que nosaltres entenem el fet de la cultura catalana com democràtic i popular.

Sovint i per interessos creats, hom ha pretès identificar la cultura catalana —la nostra cultura— únicament amb un tipus de manifestació —la cultura escrita—. I àdhuc dins aquesta, marginant tota una sèrie d'autors, molt nostres, no plaents a una versió «oficialista» de la nostra realitat.

Com ja hem dit, el curs, l'experiència, pretenia «rompre» «trençar» amb un tal concepte de cultura. Quasi a la fi de la nostra experiència, realitzarem —amb col·laboració d'alumnes de l'INEM d'Inca i d'alguns professors— una enquesta-sondeig. Vet aquí els resultats:

FETS CULTURALS

- 1) Assenyala dels fets següents, quins són **fets culturals**:
 - La llengua 86 %
 - Els balls regionals 67'33 %
 - Els talaiots 46 %
 - El turisme 22'66 %
 - La crisi econòmica 8'6 %
 - L'atur 8'6 %
- 2) ¿Com definiries —característiques— el fet cultural a les illes?
 - Llengua 6'6 %
 - Costums 4'6 %
 - Determinada per l'exterior 4'6 %
 - Poc interès 3'3 %
 - Falta de mitjans 1'3 %
 - Via de desenvolupament del poble 5'3 %
 - No saben què han de contestar 64'0 %
- 3) ¿Quins creus que **ha de ser** el paper de la cultura escrita en relació al context global de la societat mallorquina?
 - Reflex (una còpia de les realitats que passen al nostre entorn) 60'6 %
 - No ho sé 20'6 %
 - Revulsiu, postura crítica 15'33 %
 - Cap 4'0 %
 - Altra... quina 4'0 %
- 4) **De fet**, ¿quin ha estat el paper de la cultura escrita en relació al context global de la societat mallorquina?
 - Reflex 28'0 %
 - Cap 24'6 %
 - No ho sé 22'6 %
 - Revulsiu 18'6 %
 - Altra... quina... 4'0 %

La primera qüestió intenta d'obrir el ventall de **fets culturals**. Les respostes són clares: la **llengua** i els **balls regionals** són les úniques opcions que superen el 50%. Els **talaiots** gairebé assoleixen aquest índex (46%). En canvi, altres realitats del nostre poble —algunes molt doloroses— són considerades molt minoritàriament com a fets culturals (turisme, crisi econòmica, atur).

Més significatiu és l'abstencionisme majoritari en la segona qüestió: un 64% «no saben» o «no responen» a l'intent de caracteritzar el fet cultural a les nostres illes.

Posteriorment —qüestions 2.ª i 3.ª— s'intenta de relacionar **cultura escrita i realitat**: com hauria de ser i com és. Més d'un 60% indica que hauria de tenir una íntima relació, almenys de reflex, però solament un 28% considera que compleix, de fet, tal funció. No es pot negar que almenys una postura crítica existeix entre els enquestats.

CULTURA POPULAR

- 5) La cultura escrita que coneixes ¿és popular?
 - Sí 44'0 %
 - No 50'0 %
- 6) De les següents ¿quina d'elles correspon a la cultura popular? Assenyalar-ne una:
 - Llenguatge fàcil i assequible 26'6 %
 - Trametre els costums populars 43'3 %
 - Descriure la realitat social 16'0 %
 - Prendre una postura crítica enfront de la societat 8'0 %
 - Altra... quina... 3'3 %
- 7) ¿Quines dificultats hi ha per desenvolupar una cultura popular a les illes?
 - Incultura del poble 56'6 %
 - Manca de mitjans 30'6 %
 - Controls d'una minoria 28'0 %
 - Dificultats oficials 25'3 %
 - Manca d'institucions 24'6 %
 - Altra... quina... 2'6 %

Un 50% considera que la nostra cultura estricta no és popular enfront d'un 44% que considera que ho és. D'alguna manera hi ha una contradicció amb les qüestions 3.ª i 4.ª En aquestes consideren, per una banda, que la cultura escrita hauria de tenir relació amb la realitat, però que de fet no la té. ¿Què entenen, doncs, per cultura popular?

La sisena qüestió ens dona la resposta. Un 43% «trametre costums populars» i un 26% «utilitzar un llenguatge fàcil i assequible». És evident que no es pot negar la veritat de tals afirmacions. Però aquesta veritat és parcial... ¿De quins costums es tracta? ¿De quin llenguatge fàcil i assequible hom parla? Per respondre a tals preguntes cal que ens referim a la primera qüestió. Recordem que en tal qüestió s'identifica majoritàriament el fet cultural amb la llengua, balls regionals, etc.

No es tracta de negar la realitat cultural de tals fets. Però ¿per a què s'empra tal llengua? ¿Què tramenten aquests costums populars? En realitat haurien de reflectir la vida d'un poble, del nostre poble. I el nostre poble té una vida complexa, difícil... que no sempre apareix.

Naturalment, si s'identifica amb excessiva «literalitat» cultura popular amb llengua, es corre el risc de culpar el poble, la seva incultura, pel fet real de les «dificultats per desenvolupar-se una cultura popular» (qüestió setena). Si el poble no aconsegueix manifestar-se com a tal, no és perquè no tengui vida o sigui incult. És perquè, per uns interessos creats, li dificulten la seva expressió autèntica i li substitueixen per una versió oficialista.

Creim que el resultat de l'enquesta és significatiu. Aquí resta la nostra experiència. Hi ha molt de treball a fer. Ja és hora que emprem la nostra llengua per expressar la nostra vida real, la vida del nostre poble.

Celestí Alomar
Antoni Serra
Antoni Tarabini

La nostra llengua

És insuficient reivindicar els drets democràtics des d'una perspectiva individualista. Ni la llibertat ni la igualtat són patrimoni exclusiu de les persones. Els pobles també hi tenen dret i quan no se'ls el reconeix, la fraternitat resulta inviable i és substituïda pel monopoli cultural, el colonialisme interior, el genocidi o l'aniquament de les comunitats històriques a través del seu progressiu provincialisme. D'aquí ve que reivindicar el dret d'un poble a la seva identitat sigui lluitar per la democràcia i que defensar una llengua amenaçada sigui exigir el respecte que mereix la dignitat col·lectiva d'una societat i el seu dret a la lliure expressió.

És innegable, nogensmenys, que precisament perquè és així sorgeixen obstacles al conreu dels idiomes no oficials. La història és plena de reis, militars i humils funcionaris que prohibiren als mallorquins, menorquins i eivissencs l'ús normal del seu propi idioma. No cal estranyar-se, doncs, que una subtil identificació entre llengua del poder polític, dels nous rics, dels col·laboracionistes, hagi pogut fer pensar a qualcú que la llengua vernacle sigui marcada per l'estigma de la inferioritat, que la seva mort era inevitable i potser convenient. Aquest prejudici que els lingüistes han analitzat de forma contundent, és una de tantes conseqüències de la distribució de poder en una societat determinada, de les barreres que el poble ha trobat per prendre consciència de la seva pròpia situació, de l'existència de grups hegemònics que han vegetat parasitàriament sobre una comunitat que els aguantava, els sofria i no tenia la lucidesa suficient per a com-

prendre la misèria del seu destí d'humiliació i decadència.

Res més lògic, doncs, que el camí del **recobrament** passàs pel rebuig dels greujes soferts, que en recobrar el poble la seva voluntat democràtica i el seu sentit nacional exigís la fi de les servituds en què els havien col·locat els qui volien esborrar-los del mapa de la història. «Els nostres drets, la nostra llibertat particular i la nostra cultura, han estat sacrificats sistemàticament a un mite, a una ficció filosòfico-jurídica que és la de l'Estat-nació» (Yann Fouréré). La llengua, per a una comunitat que reassumeix la seva voluntat col·lectiva, és el símbol de la seva pròpia identitat. Per això ha de combatre una doble batalla: lluitar contra les limitacions legals i econòmiques que la col·loquen en situació d'inferioritat i fer-la pujar a la més alta situació oficial i d'ús a l'escola i en els mitjans de comunicació social.

La reivindicació d'una societat democràtica es recolza així en l'abandó de tota mena de complexos provincians i en la defensa d'una dignitat col·lectiva capaç de convertir-nos autènticament en un poble en marxa. La llengua no és de dretes ni d'esquerres, és el patrimoni comú de tots els grups i classes socials que no renunciïn a ser membres amb ple dret del país balear. D'aquí que aquesta societat es vegi amputada, incompleta, mentre vegi que els seus fills no tenen possibilitat d'aprendre i conrar el seu idioma nacional, que hi ha persones i institucions que el proscriuen i el maltracten, que la llei del diner tracta d'arraconar-la com una simple espoleta de lirisme i nostàlgia senti-

mentaloides. Enfront d'aquesta pretensió, una consciència ben formada sabrà valorar sempre el profund sentit polític que suposa el fet que, en ofendre una llengua, s'ofén tota una cultura i tot un poble.

TRAMUNTANA

L'ANGEL BLAU

Venda de llibres
antics i moderns

c/. Sant Bernat, 2
(darrera la Seu)

Tel. 21 60 96

CIUTAT

La Llei d'Educació és un d'aquells documents tan generals que en molts d'aspectes no signifiquen res. Un principi general molt correcte, però que arriba tard, és ambigu i boirós, no compromet a res sense aplicacions reals. Així, per exemple, tot el referent a les llengües no oficials dins l'Estat Espanyol: previsions, recomanacions, etc. amb totes les cites de la Unesco que facin falta. Per no treure casos més clars: acceptar alegrement els Drets Humans de la O. N. U.

Ara hem arribat a quelcom no tan ambigu, però tampoc satisfactori. I és evident que quedam enrera d'allò que voldríem. No tenim encara el text més concret de l'orde Ministerial, de moment coneixem la nota de premsa; amb motiu del Consell de Ministres de 9 de Maig: ensenyament de les llengües nadiues, a l'E. G. B., voluntari i amb caràcter experimental. Vejem.

1.— ¿I per què no són voluntàries matèries com, Matemàtiques, formació religiosa o formació política?

Una perquè és necessària, les altres perquè s'hi consideren. I allò que un creu bo i necessari no ho ofereix simplement, ho imposa.

En aquest cas hi ha una certa contradicció amb el text de la nota que hem llegit: «La introducción de las lenguas nativas... se justifica atendiendo a la **necesidad** de favorecer la **integración** escolar del alumno que ha recibido como materna una lengua distinta de la nacional y por el indudable **interés** que tiene su cultivo desde los primeros niveles educativos...». Oferir una cosa interessant està bé, però no lliga tant «la necesidad de favorecer...» amb una implantació merament voluntària del català a l'escola.

Podran argumentar que no pot ésser obligatori perquè a zones d'immigració forastera això no és possible. I nosaltres direm: també aquí és necessari, per a afavorir la integració, no només a l'escola sinó a dins la societat. Com

L'orde ministerial de «Las lenguas nativas» curt i provisional

és necessari, a les zones totalment catalano-parlants, del català i en català tot l'ensenyament.

¿De qui dependrà la implantació del català?

Com que els nins, per aclamació popular, només poden demanar anar d'excursió —amb els permisos exigits—, un xupa-xup, i coses així, suposam que dependrà del bon criteri del Director; o, en el millor cas, del claustre, competents en matèria de programació. I això és molt exposat.

En definitiva. Hem de concloure que l'Orde no parla d'una «necessitat» molt imperiosa. En segon lloc, serà urgent l'extensió d'aquest problema entre els directors de les nostres escoles.

2.— L'ensenyament **experimental** ofereix poques garanties. Poden passar moltes coses, i ja n'han passades moltes. Per exemple, que aquesta nova assignatura no sigui ben rebuda pels nins, per l'única causa possible: els mancaments del professor, tant a nivell d'informació com en l'aspecte didàctic. Aleshores, fora trull! es podria llevar el català del programa perquè els alumnes «no hi duen gust», i això són coses que un nin no ha de menester dir-ho, ho duu escrit al front.

O pitjor encara, la possibilitat que una escola no trobi professor, el qual es previsible, ja que la iniciativa privada que treballa des de fa anys, com ara els cursos de l'O. C. B., podrà resultar insuficient. I en el cas que els títols de l'O. C. B. siguin vàlids.

3.— Un tercer aspecte molt clar. Anam molts anys enrera. Es cert que una de les nostres esperances més

fonamentades estan posades a l'ensenyament bàsic, de cara al futur de la nostra llengua i cultura, en alguns moments de cara a la supervivència. Però això, no satisfà les nostres aspiracions. Hi ha altres nivells on la llengua catalana és estranya i forastera. A l'ensenyament mitjà i superior, aquí sols hem d'exceptuar el català que és obligatori a les escoles de Magisteri —dues promocions—, i el Departament de Català, dins Filosofia i Lletres, que tira envant amb prou dificultats.

Sembla, doncs, que tota la tasca privada, subsidiària, que s'està fent seguirà éssent necessària. Hem d'esperar que els nins tindran més sort que nosaltres. ¿I tots els altres que ja ens afeitem? O. C. B. no perdrà la bandera amb això, que té molts de colors.

Finalment, voldríem fer veure una qüestió de fons. Creim que és indel·ligible la llengua d'aquell entorn, més o menys immediat, que conforma la nostra cultura, en el més ampli sentit. ¿Per què els nostres nins han de saber on és la «Estaca de Vares», o qui era el «Cid Campeador», i no han de saber qui era en Joanot Colom, o que a Inca fan sabates?

A l'any en curs, l'any del Congrés de la Llengua i Cultura Catalanes, expressar això vol dir marcar la urgència d'una informació a tots nivells, d'una consciència de nosaltres mateixos, dels problemes col·lectius que tenim i patim com a Illes. Problema que no depèn, precisament, de qüestions ortogràfiques.

**SECRETARIAT PEDAGÒGIC
OBRA CULTURAL BALEAR**

El Drach

BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Articles d'organització
i d'arxiu

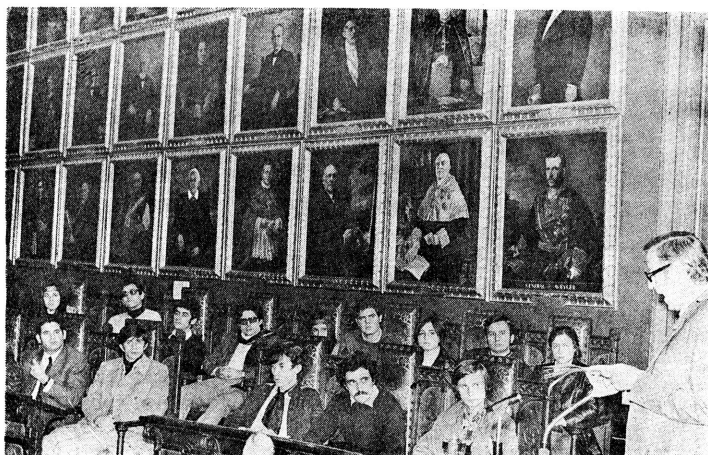
Subministració de
papereria

VASCOSOBRES

VASCONGADA DE SOBRES Y BOLSAS, S. A.

MANUEL VILANOVA FIOU

Gumersindo, 85-87 Tel. 29 30 18 Palma de Mallorca

¿Què hi pensarien els homes-història de Cort?

Ensenyament de la llengua: ¿una passa envant?

Els consellers de la Ciutat de Mallorca, després de molts anys, escoltaren en silenci com un dels seus companys parlava en mallorquí, i de manera oficial. Sorprenent. Els fills il·lustres de la Ciutat degueren obrir els ulls astorats per la novetat. ¿Quina era aquella llengua que tothom abans ignorava dins aquell saló de sessions? ¿Què hi pensarien, —si poguéssim saber-ho nosaltres, quina vergonya!— els homes-història que coronen els caps de l'Ajuntament? Trenta anys. Massa temps, ja. Pocs dels qui comanden allà poden presumir de conèixer la seva pròpia llengua, a excepció, és clar, dels de naturalesa forana.

L'Ajuntament ha fet poc per empènyer l'ensenyament del català de Mallorca. Tampoc havia fet massa per l'ensenyament en general, fins a l'entrada al Consistori de l'actual delegat del ministeri d'Educació i Ciència, quan es mogué per dur a terme un pla quinquenal d'Escoles, mitjançant el qual avui podem dir que el problema de l'escolarització, a E.G.B., ha desaparegut. Cert, però aquest pla s'havia projectat des d'un punt de vista tècnic. Tant de nins sense escola, doncs tantes taules, tants de llocs. Amb ajuda de l'Administració Central, l'èxit fou assegurat, però ¿qui havia pensat en el contingut de les escoles? En el que cal ensenyar i com cal fer-ho a Mallorca. La cultura autòctona no comptava per a res.

Per això, quan en Miquel Duran es dirigí al Consistori, qualcú pensava viure uns moments històrics, ridículament històrics, si tant voleu, però que tenien la virtut d'establir una frontera en el temps i deixar clar que el camí que duu a l'ensenyament en català és irreversible. L'escola ha de ser el punt de partida per recobrar l'essència de la cultura. Com? L'Ajuntament, per ara, sols ha fet una proposta de col·laborar a títol experimental, proposta que indirectament troba una resposta al Govern dies després, quan s'aprova un discutible decret, que donava opció per tal que es poguessin fer classes de les llengües

nadiues, sense obligatorietat de cap mena. Any: 1975.

No és estrany que això passí, quan en Miquel Duran hagué de deixar de banda el mallorquí per emprar el castellà a efectes administratius. Es parla del català de Mallorca com un fenomen que cal conservar com certs protectors de paisatge volen conservar-ho tot sense tenir en compte l'home. El tinent de batle tenia raó: cal mantenir les característiques de cada poble, com a defensa enfront de la massificació a què poden dur els corrents de comunicació universals. La mesura no és ampla. L'ajuntament no ha fet cap passa sencera, com en certa manera l'ha feta ja l'Ajuntament de Manacor subvencionant una escola de mallorquí, fa temps, però pot ésser molt important si té en projecte promoure la dotació d'aules de llengua i no sols fixar-les als papers.

Fins i tot ens sentim obligats a aplaudir en Miquel Duran i els consellers que aprovaren la seva moció, inclosos els qui callant no espenyaren la proposta. Segurament, la política no hagués afavorit un atac al delegat de Cultura —el record de Barcelona era massa a prop— però amb el silenci es donava via oberta al que, com hem dit, és solament començar a caminar.

Ciutat, per tant, ja tira envant. ¿I els pobles? Els Ajuntaments, degut a la seva penúria monetària, poc creuen poder fer. Estan convençuts que millor fan —el poble desarrelat de la seva cultura pot ésser que els ho agraeixqui més— arreglant carrers i posant tuberíes i autoritzant urbanitzacions que ¿qui sap? poden donar més ingressos a les caixes municipals. Són massa petits, tenen pocs doblers i per tant, escassa autonomia. Per contra, no hi ha cap entitat regional que els doni força.

¿Què fa la Diputació envers de la llengua? El president, abans de prendre possessió del seu càrrec, em digué que era un defensor de tot el que és mallorquí, per raons de tradició. Per tant, malgrat el possible folklorisme d'aquestes paraules, hi ha

esperances que l'organisme provincial s'enganxi al carro de les llengües nadiues, és a dir al seu ensenyament experimental. Però crec que només podrem esperar una declaració política, degut, també, a la falta de pressupost per fer qualche cosa de més positiva. Basta una xifra. El pressupost ordinari de la Diputació és de 500 milions i sols la campanya empresa per solucionar els problemes de les escoles —un pla tècnic com el municipal de Palma— en necessita tres-cents, que aconseguirà mitjançant préstecs a la banca oficial.

Sols hem de ser optimistes per al futur. No encara per al present.

SEBASTIÀ VERD

Assistència Palmesana

amb el desig de
fomentar actes
culturals ofereix
cada dissabte
teatre o varietats

c/. Ramon Llull, 21

Tel. 21 12 28

Ciutat de Mallorca

Aquest text, que ve a ésser una presa de posició o una declaració de principis, fou redactat per a ser inclòs a la revista «LLUC», però no expressament per aquest número monogràfic dedicat al Congrés de Cultura Catalana. Una vegada arribat a la Redacció i analitzat el seu contingut, no hem dubtat a publicar-lo, ja que el considerem una aportació important i suggerent a la nostra cultura i a la preparació de l'esmentat congrés.

La Història de Mallorca i la necessitat d'un mètode

El motiu inicial que ens ha dut a redactar aquests paràgrafs, és el plantejament de la situació anacrònica en què es troba avui la investigació històrica a Mallorca. La història, que és el pern del futur ara i aquí pateix d'una coixera paralítica que ni tan sols avança amb crosses. Aquest procés, es pot observar a través dels treballs que han anat apareixent fins ara, on la manca absoluta d'una metodologia no ha permès crear un cos d'història coherent i estructurat. És, en definitiva, la inexistència d'una línia i d'uns objectius bàsics molt determinats.

Així la investigació històrica a Mallorca, com altres ciències, no ha sofert el desenvolupament paral·lel i necessari als temps que estam vivint. Evidentment les causes de tot això són múltiples.

1.—Manca de formació científica del propis historiadors aficionats, sobretot quant a la inexistència d'un mètode. A Mallorca priva una mesquina imitació del positivisme, que en la seva tasca xarona tan sols s'han preocupat de recollir una sèrie de dates, de transcriure molts documents i sobretot de contar les anècdotes més trivals del nostre passat.

2.—D'aquesta manera s'ha oblidat la recerca d'una coordinació de les causes socio-polítiques, econòmiques i culturals, així com les seves pròpies interaccions; causes que en definitiva són les que han motivat el «fet històric».

3.—Un tipus d'història, que en paraules de Josep Fontana, deixaria d'ésser ciència de l'home, i que ha vist el seu màxim objectiu en l'agombolament, mitjançant unes curiositats personals, o bé com una manera més de fer cultura.

4.—D'aquí que s'hagi marginat l'objectiu primordial de la història: «el fer de saber com fun-

cionà la societat d'ahir per poder entendre la d'avui. Ajudar la gent a entendre quina és la seva situació, fent-hi intel·ligible el passat» (1).

5.—Davant aquesta inconsciència s'han acumulat vertaders problemes com el de la llengua i cultura. L'erudit mallorquí, a l'hora de confeccionar la seva història segueix emprant una llengua que no és la seva.

6.—La manca de coordinació i de col·laboració entre els investigadors, ha fet accentuar més la individualitat dels mallorquins dedicats a aquesta tasca. La futura història —degut a les constants interferències amb altres ciències— s'haurà de realitzar a uns nivells de treball en grup.

7.—Aquest panorama, com es pot veure no ha estat ni el vehicle ni l'estímul tan necessari a l'hora de confeccionar monografies ben estructurades, sense les quals és impossible aconseguir el complet coneixement del nostre passat, aconseguir en definitiva la Història Total.

Per altre lloc, amb la creació de la Facultat de Filosofia i Lletres, encara molt primerenca, desitjam potser que s'hagi obert el camí cap a la normalització de la investigació històrica a Mallorca. Per tant, com a estudiants de quart curs de Filosofia, secció general d'història, proposam:

1.—La necessitat i l'obligació que té tota Facultat d'ésser no tan sols centre de docència, sinó també un lloc on es canalitzin tota sort de treballs d'investigació seriosa.

2.—D'una manera molt concreta, pels departaments d'història, demanam la immediata creació de grups de treball que, formats pels llicenciats i pel propis estudiants es dediquin d'una manera profunda —sense paternalismes— a la investigació històrica de les nostres illes.

3.—La difusió d'aquestes investigacions, mitjançant la seva publicació, ja siguin subvencionades per la pròpia Facultat o per altres organismes.

4.—La Facultat no ha d'actuar mai com un centre monopolitzador de la investigació, sinó que ha d'obrir les portes a totes aquelles persones o grups que arribats de fora s'interessin pels estudis històrics.

5.—La normalització de la nostra llengua en els estudis històrics. Creim, que el vehicle d'expressió de la nostra història, ha d'ésser la llengua que empra normalment el poble (2).

*Quart curs d'Història General.
Facultat de Filosofia i Lletres
de Palma de Mallorca.*

(1) Fontana, Josep. La Historia. Ed. Salvat. Col·lecció G. T. n.º 40. Barcelona 1974. 142 pp. Op. cta. p. 136.

(2) En aquest aspecte són molt vàlides les lliçons de la historiografia perifèrica. La revista «Recerques» a Catalunya, i la col·lecció «3 i 4» a València (R. Aracil, E. Ciscar, etc.).

Joan Fuster o l'honor del país valencià

per Josep Maria Llompart

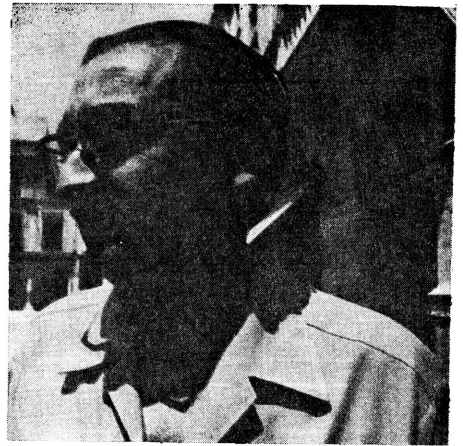

Foto J. Peñarroja

Potser no són gaire els qui recorden que Joan Fuster es va incorporar a la cultura catalana a títol de poeta. La dècada dels cinquanta, i no en parlem de la dels quaranta, eren temps de poetes. Aleshores fer versos —versos en català, s'entén— significava, a més, moltes altres coses; encara que fossin versos tan intemporals, tan intimistes com els que Joan Fuster escrivia pensant «en petites celestes». Sospit que a ell no li faria gens de gràcia si li diguéssim que aquests dies he rellegit la seva obra poètica. Una obra tan allunyada ja, tan plena d'ecos d'Aleixandre, de Salinas, de tot allò que els «progres» d'aquell temps llegíem, paíem i imitàvem; però alhora tan jove, tan densa, tan oberta cap al futur: **Ales o mans, Terra en la boca, Escrit per al silenci**. O per ventura sí que n'hi faria, de gràcia.

Jo pens que en una cultura normal, amb cara i ulls, lliure de les confusions, les contradiccions i les vietnamitzacions que pateix la nostra, Joan Fuster seria avui un gran poeta i no res més. O, a tot estirar, el sensacional, personalíssim historiador de la literatura i de l'art, autor de **La poesia catalana** o d'aquell assaig extraordinari que es titula **El descredat de la realitat**. Però Joan Fuster és ciutadà d'un país difícil, i quan arriba el moment en què fer versos ja no significava necessàriament altres co-

ses, va deixar de banda la poesia. Esdevingué un escriptor combatiu, irritant, incòmode. **Nosaltres els valencians** fou un llibre d'ample ressò. Al Principat l'acolliren amb palmes i llorers, perquè els revelava l'essència i l'existència d'unes contrades sovint negligides o escassament enteses. A la pròpia terra de l'escriptor, al País Valencià, va produir tota casta de reaccions. Als pobles alienats no els fa gens de gràcia que els mostrin, clara i llampant, llur autèntica tarja d'identitat.

A partir de **Nosaltres els valencians**, començaren les polèmiques, els atacs casolans contra Joan Fuster. Els castellanòfils de sempre anaren aquesta vegada de bracet amb els Gonelles de València, amb els valencianistes de tabalet i dolçaina i música del mestre Serrano, amb els hereus del cofoisme i les reticències de don Teodor Llorente —digne poeta i gran valencià, malgrat tot. I també amb els mediocres, amb els frustrats, amb els ressentits. Perquè hi ha dues coses que aquests mai no perdonen: la raó i la intel·ligència. L'investida culminà en un espectacle adient: Joan Fuster, convertit en ninot de falla, fou cremat en efígie enmig de la gatzara popular.

Aquest fet dóna la mesura de la importància de Fuster al País Valencià, de la por que fa als qui voldrien servir feliç i adormit aquest país,

als qui no trobaren millor remei que erigir-se en tribunal d'una festiva, pintoresca i folklòrica Inquisició de per riure. Era natural. Joan Fuster havia gosat presentar-los la imatge profunda d'un poble oblidat d'ell mateix, i maldava per salvar-ne l'esperit, la presència i fins i tot l'honor. I ja se sap que aquestes coses no es toleren fàcilment.

A vegades les paraules de Joan Fuster han pogut semblar dures i radicals, massa agressives —poc diplomàtiques, diríem—; però dins l'atmosfera crispada de València calia que fos així. Fet i fet, la victòria comença a ésser seva —i del treball tenaç i sacrificat de Manuel Sanchis Guarnier, i del creixent prestigi literari de Vicent Andrés Estellés, i del crít elemental de Raimon—, perquè unes promocions joves i conscienciades el recolzen, lluiten al seu costat, el segueixen com a orientador i mestre. De Joan Fuster ençà, quelcom ha canviat a València.

A Joan Fuster, a la seva obra d'assagista, de crític, d'historiador de la cultura, li han donat enguany el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Un premi sense sorpresa, gairebé de tràmit, perquè tots sabem que, tard o d'hora, li havia d'ésser atorgat. Sé cert que ningú no hi haurà tingut res a dir.

4CATS
galeria d'art

C/ San Sebastian, 7
Tel. 226493 Palma

PICASSO

Gravats 1968

Juny i Juliol 75

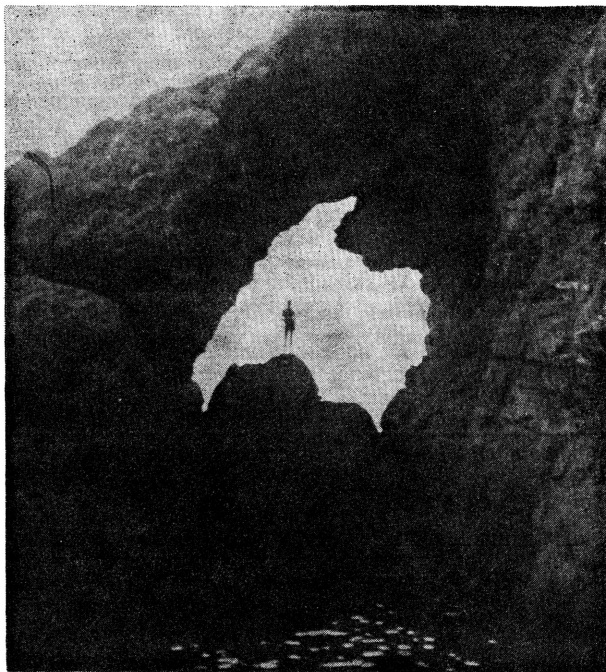
Biològiques a Palma

¿Sí o No?

La Universitat Balear és una de les aspiracions, entre moltes d'altres, de les nostres illes. De moment hi ha un Patronat Pro-Universitat, unes promeses més o menys clares i concretes. No gaire més... Però, el problema de la instauració dels estudis universitaris a les nostres illes, amb categoria d'Universitat té una doble perspectiva: per una banda, que se'ns concedesqui tal Universitat; per l'altra, ¿quin tipus d'estudis, quines Facultats i especialitats es crearan?

Ens hem reunit amb un grup d'alumnes de la Facultat de Ciències, depenent de l'Autònoma de Barcelona. Són deu i cursen estudis de biològiques. Estan preocupats perquè aquests estudis no són previstos a Palma per a l'any que ve i, si volen continuar, s'hauran de traslladar a Barcelona. Se'ns presenten com a part de la Comissió Pro-Biològiques.

Foto Antoni Oliver

MALLORCA, UN LABORATORI NATURAL

Lluc.—¿Per què creis que a Palma s'haurien d'establir els estudis de Biologia?

Estudiants.— En tot l'Estat espanyol no hi ha un veritable centre d'investigació insular, ni d'ecologia marina. Nogensmenys a les nostres illes tenim un laboratori natural únic. Per altra banda, es pot comprovar el que hem dit per la gran quantitat i qualitat d'investigadors estrangers que vénen a estudiar els nostres fons marins.

Tenim aquí aiximateix vertaders investigadors de talla, especialitzats v. gr. en el quaternari, micropaleontològic, etc., i una biblioteca particular a Sóller, única en la seva especialitat.

Lluc.—Suposant que les Illes, tal com deis, siguin un veritable laboratori natural ¿hi ha realment una demanda que justificaria la instal·lació de tals estudis?

Estudiants.—El primer curs de Biològiques representa el 40% de tot l'alumnat de Ciències. Si s'implantés el primer cicle sens dubte el nombre d'alumnes creixeria. Estam segurs que hi ha gent que estudia químiques, p. e., i canviaria si hi hagués biològiques...

Lluc.—Suposant encara que hi hagi aquest grau de demanda ¿quina utilitat tendria per a la nostra col·lectivitat?

Estudiants.—El futur de la humanitat pot residir a la mar, tant pels elements farmacològics com de nutrició. Els japonesos que duen la batuta ho han comprès. El biòleg serà imprescindible en el futur. Tant perquè pot arribar a haver-hi un esgotament de la capacitat alimentícia de la terra, com en el camp de la medicina, concebuda cada vegada més com a «medicina preventiva». Posem per cas el càncer que continua essent un flagell per a la humanitat. Hi ha tota una sèrie de virus malignes per descobrir. ¿No és aquest un problema que ateny la biologia?

Lluc.—Aleshores ¿per què hom no ha previst la instauració de tals estudis?

Estudiants.—Perquè els mallorquins, almenys una bona part de nosaltres, vivim de la «cultura nacional»: futbol i hotels. Sols ens preocupa l'immediat. I així s'esdevenen desgràcies irreparables com és ara la de l'Albufera d'Alcúdia. I és prou curiós que les grans companyies estrangeres ténen un equip de biòlegs a l'hora de plantejar les seves explotacions turístiques per tal de no trencar l'equilibri ecològic.

Però aquí...

ORELLES SORDES

Lluc.—¿Què feu fet perquè us escoltin?

Estudiants.—Tot el que hem pogut i sabut per arribar a l'opinió pública. Cartes als diaris: unes han sortit, altres no.

Lluc.—¿I les autoritats acadèmiques?

Estudiants.—El Vice-Rector, Roig, ens diu que manquen diners, no hi ha nombre d'alumnes suficients, ni tampoc personal docent adequat.

Lluc.—¿I vosaltres...?

Estudiants.—Segons un càlcul, el pressupost per a la Facultat, per part de l'Ajuntament, és d'uns deu milions. Sembla que el segon curs costaria uns dos milions. I la resta ¿a què es dedica? Hi ha una comissió de Biològiques amb dret d'intervenció en els pressuposts. Mai l'han cridada.

Lluc.—¿I els professors?

Estudiants.—Aquí duim una relació de professors, amb qualificació suficient, per poder cobrir les diferents disciplines: Vertebrats, Sr. Castelló; Botànica, Sr. Llorens; Bioestadística, Sr. Onzalo; Antròpods, Sr. Comins; Invertebrats, Sr. Mateu; Biologia General, Srs. Feliu i Ramis; Geologia, Srs. Verd i Pomar.

Quant a la demanda d'alumnat, ja n'hem parlat.

Lluc.—¿I el Patronat Pro-Universitat Balear...?

Estudiants.—Estam fent una col·lecta entre els alumnes per poder recollir diners a bastament per esser Socis d'Honor i així tindrem dret de participar a les reunions i almenys se'ns escoltarà. Si no és així...

Hi ha diverses persones que ens ajuden i ens animen, el naturalista Guillem Colom, el Sr. Guillem Mateu insisteix una i altra vegada en els claustres de Barcelona... Però per ara, res.

FUTUR NEGRE

Lluc.—¿I les perspectives?

Estudiants.—Posaran biològiques, si les posen, quan tinguem tota la Química. Si no posen farmàcia. No és que tinguem res en contra de la química. Però ¿quines sortides tindran els químics si no hi ha indústries de tal naturalesa entre nosaltres? Per altra part, dubtam de la seva rendibilitat. El pla de químiques consisteix en tres cursos. De moment hi ha uns 16 alumnes. El quart i el cinquè seran d'especialitat «general». Suposant que aprovin devers un 75 %, restaran menys alumnes a distribuir entre les especialitats. Però insistim que no tenim res en contra de la química...

Lluc.—Exactament ¿què demanau?

Estudiants.—Només demanam la instauració del primer cicle i l'especialitat de Biologia i Ecologia marina insular.

Lluc.—Tenint en compte les negres perspectives que pintau ¿què pensau fer l'any que ve?

(Aquí la resposta foren les estadístiques entre els deu assistents: tres depenen de la renovació de la beca, tres treballen i no podran anar a Barcelona, un depèn dels diners que guanyi aquest estiu, un depèn del gran esforç dels seus pares perquè ja té dos germans que estudien, un cerca treball a Barcelona. I un sí que hi podrà anar a Barcelona sense cap dificultat perquè és d'allà i ara fa aquí el servei militar. Com es pot veure, el balanç no pot ser més descoratjador.)

ALTRES COSES

La conversa fou llarga. M'indiquen que estan intentant de recollir firmes de ciutadans i realitzant enquestes entre alumnes de COU i sisè de batxillerat. Un altre es refereix a la incongruència de posar estudis de Biologia a Badajoz i d'haver d'anar a Madrid per estudiar

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interessi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIO
D'ARTICLES

nacar

Jaume III, 115-119

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOTHOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de descompte si esmentau aquest anunci)

geologia marina (!). Jo pens que serà per allò del Manzanares...

«Els moros fan de Zembra (Tunis) una reserva marina. ¿Què feim nosaltres?».

Un altre em mostra una detallada relació de tesis realitzades recentment a Mallorca amb temes relacionats amb la Biologia. I tals investigacions no s'esmenten a l'anuari de la Universitat. Cosa incomprensible.

«¿Qui conserva les nostres platges i muntanyes? Aviat no hi haurà res. Port de Sóller, Maó... Basti dir que la conservació i protecció de la Serra Nord depèn de Belles Arts».

Insisteixen. Insisteixen. Per ara l'únic que reben és silenci.

ANTONI TARABINI

la
roda
delmò

El poble ha vençut el gegant imperialista

Ho Txi Minh, que era un veritable poeta, un creador, que evidentment, no servia els encapironats, havia escrit que **fins ara tot havien estat paments, però ja vindran temps millors.** Vietnam. Un poble que ha suportat amb tenacitat admirable trenta-cinc anys de lluita per la pròpia i insubornable llibertat. La lluita per configurar, definitivament, la seva realitat nacional. La descarada componenda imperialista dels acords de Ginebra de 1954, després de la derrota francesa a Dien Bien Fu, ha arribat al final amb la victòria del poble vietnamès sobre l'imperialisme del napalm i de la burocràcia, representat per la potència militar de Nord-amèrica. **Vindran temps millors**, de reconstrucció i de progrés, de llibertat nacional, de conquesta del propi destí... i s'esdevindran a tot el territori de Vietnam.

Ja ho he expressat altres vegades: sols podien creure en dos Vietnams els qui, més o menys encobertament, alenaven sentiments colonialistes i imperialistes, encara que ho fessin rememorant un passat arcaic que enyoraven amb tristesa d'impotència. La lluita dels vietnamesos ha estat contra l'invasor nord-americà, com abans ho havia estat contra el francès i el japonès. Una lluita sense concessions. I Ho Txi Min en sabia molt, d'això. Si la vida de resistència havia de transcórrer davall terra, no volia dir que la lluita per la independència s'afeblia, sinó tot el contrari. No es tractava del vietnamès del sud lluitant contra el del nord, sinó del vietnamès contra l'invasor. El crit d'alliberament contra els interessos mesquins dels nord-americans al Vietnam i a Kamputxea (Cambodja, és una transcripció incorrecta, és a dir, **segons el llenguatge colonialista**, com diu encertadament Antoni Reig a «Canigó»), l'esforç d'una voluntat col·lectiva per a retrobar-se a si mateixa i alliberar-se de l'opressió exterior i interior: Van Thieu.

No seria de més recordar que Marx digué que «l'esclavitud és allò que ha donat valor a les colònies, són les colònies les que han creat el comerç universal, i el comerç universal és la condició per a la gran indústria. Així que l'esclavitud és una categoria econòmica de la major importància.»

Però ara som ja a les acaballes del segle XX. Esclavitud? Evidentment, un nou i tal vegada no tan modern sistema d'esclavatge, primer subtil i després tan violent i brutal com sigui escaient a l'opressor. En tot cas, podríem demanar-ho, si els cucs de la terra ens ho permetessin, a Kennedy o a Johnson; podríem preguntar-ho a Nixon i a aquest nou espectre presidencial, Ford. I també, sobretot, al Front d'Alliberament Nacional vietnamès. Però, don Carles, l'alemany amic i col·laborador de l'anglès Engels, afirmà «feis que desapareixi l'esclavitud, i haureu eliminat Amèrica del mapa de les nacions». (1)

Primer Kamputxea; tot seguit, Vietnam; just ara mateix, Laos comencen una experiència política nova... Els USA, conscients del seu debilitament a l'antiga península d'Indo-Xina (el

gigant imperialista vençut pel poble en lluita), no han donat per conculsa la seva manifestació d'agressivitat —seria com demanar que l'imperialisme canviàs la imatge pròpia—, i el desplegament de forces, espectacular i elefantíasiac, de l'afer Mayagüez, (el navili que duia mercaderies, no sabem quines) a les costes de Kamputxea n'és una prova més que eloqüent. I és que Nord-amèrica no pot prescindir d'estar-se físicament al Sud-est asiàtic: Tailàndia, Malàsia, Filipines, etc... La por al comunisme... De fet, és una vella concepció del món (basada en l'explotació, en el poder econòmic) enfront d'una altra, on la justícia no té el nom de caritat ni la llibertat el de democràcia formal.

En aquests dos fets que han protagonitzat el poble kamputxeà i el vietnamès, d'una transcendència i una importància indubtable, hi ha un denominador comú que voldria remarcar: el sentiment col·lectiu d'alliberament nacional. En el nou Vietnam, les forces nacionalistes revolucionàries han portat a sobre el pes específic, el més important i combatiu, per sobre els nacionalistes, diguem-ne, burgesos; contràriament, sembla que la cosa no és així a Kamputxea, però, diu Antoni Reig «no cal oblidar que els comunistes, kmers rojos, han estat una de les forces que més decididament han lluitat per l'alliberament nacional i per tant el seu paper serà de gran importància» (2). En ambdues bandes, però, la realitat nacionalitària es confon (és una mateixa cosa) amb la realitat socialista. La simbiosi d'alliberament nacional i lluita de classes no ha estat conflictiva, ans al contrari.

I ara, Kamputxea i Vietnam es preparen per a una nova etapa, en la qual segur que no oblidaran la urgència de la vigilància revolucionària.

ANTONI SERRA

(1) Aquests fragments pertanyen a l'obra *Missèria de la filosofia*, i són responsables de la traducció.

(2) *La pau ha esclatat a Kamputxea*, article d'Antoni Reig a la revista «Canigó» n.º 394, Barcelona, 26 d'abril de 1975.

CAIXA de PENSIONS per a la Vellesa i d'ESTALVIS

**60 Oficines a les illes Balears
al servei de l'Estalvi i del Crèdit**

**Delegació General de Balears:
c/. Colón, 20 - PALMA DE MALLORCA**

**Oficines Centrals:
Via Laietana, 56 a 62 - BARCELONA**

L' **ART** vist pels artistes

Enquesta a cura de «Crònica de Tres»

JOAN M. GELABERT

Joan-Miquel Gelabert i Bordoy (Felanitx, 1952) se'ns presenta perfectament lúcid enfront d'una societat alienadora i ignorant dels fets plàstics. Aquesta visió desoladora d'una ciutat que ha preferit Remígia Caubet a Miró, la contaminació dels aparcaments als arbres, l'especulació a l'habitabilitat, els acòlits als crítics... no és del tot estranya a la valoració de l'art com expressió d'una sensibilitat pròpia, personal, que hom vol preservar enmig del desastre cívic. Una salvació individual? Un nou idealisme petit burgès? I per què no un desafiament a l'aburgesament matusser del gust estètic que es complau feliç en les més vergonyoses matusseries? A Mallorca sembla com si haguéssim acordat que la pintura és el pastís postimpressionista. Joan M. Gelabert ens desafia amb unes obres sense tema, sense anècdota, plasticitat pura. I una incògnita permanent. Cap clau per penetrar aquest món. Cap signe desxifrabable. El compromís d'aquest artista àvid d'informació i atent a tots els drames d'una bestialització brutal de la nostra col·lectivitat, marginada totalment dels contactes amb la imaginació dels seus artistes, no acaba en un cartell adoctrinador o pamfletari. Ell es decanta envers una llibertat provocadora i detonant, pulveritzadora de conformismes. Reteniu-ne aquesta frase admirable: L'art fa lliure l'home, si l'art és lliure. És un autoretrat perfecte.

QÜESTIONARI

- Què és, per a tu, l'Art?
- Describeix el procés d'elaboració d'una obra teva.
- Què intentes: forjar un llenguatge inèdit o servir-te d'un codi estilístic preestablert?
- És possible un art creador a Mallorca?
- Creus que un grup jove està transformant l'art de la nostra illa?

A

Per a mi és molt difícil respondre a la pregunta: **Què és l'Art?** Fa molt de temps que practico l'art i mai no m'he demanat, o millor mai no he arribat a contestar-me, aquesta pregunta. Ingènuament i humilment ho intentaré.

Crec que l'art és un fet humà, lliure i sensible que expressa les vivències de l'home. Lliure per tal com no pot ésser subjectat, ni coaccionat, ni produït per cap mena de sistema social, econòmic, polític, religiós. Sorgeix de l'interior de l'home que intenta comunicar als altres els seus pensaments i sentiments. Per fer això l'artista es val d'uns elements materials que transforma i sensibilitza donant-los un altre significat —estètic— per als restants homes. Això no vol dir que els altres l'entenguin.

Qualsevol objecte ens transmet un missatge. Si hi ha un diàleg —visual, tàctil, sonor— entre l'objecte i l'espectador s'estableix la comunicació. Perquè s'estableixi la comunicació hi ha d'haver un centre emissor i un centre receptor (almenys). Perquè hi pugui haver un diàleg tant emissor com receptor han d'emprar el mateix

codi lingüístic. Per exemple, el peatò que va pel carrer i reacciona d'una manera determinada davant un llum verd o vermell. Això és la comunicació visual. I té ja un codi preestablert. Dins l'art no és així, emperò. La comunicació és aquí diferent. Un espectador no entén o no penetra dins una obra per unes raons solament, sinó per uns sentiments estètics que fan que s'identifiqui o no amb l'obra. L'espectador per penetrar dins l'obra no cal que sàpiga el seu significat. L'artista mateix, avui, traça signes, fins i tot abans de conèixer el seu significat. Jo quan pint, almenys, no sé el significat de la meua obra, sinó que intent crear una nova **cosa**.

L'obra d'art ha de ser adient amb el moment en què fou creada. L'artista no pot anar pel carrer amb els cabells que li tapin la vista. Ha d'estar atent a tot. Ha d'adonar-se del temps en què viu, de les circumstàncies geogràfiques, polítiques i humanes que l'envolten i obrar en conseqüència, sense evasions. L'artista és un transmissor de la realitat i té la obligació de donar a conèixer als altres el moment en què viuen. L'obra d'art cal que sia revolucionària, sinó és morta. L'art fa lliure l'home, si l'art és lliure.

B

No empr cap metodologia a l'hora de treballar. Som més aviat bastant desordenat. A vegades partesc d'una idea i la vaig realitzant fins al final de tal manera que el resultat és el mateix que la idea. Altres vegades partesc d'una idea i mentre la realitzo, degut al diàleg que tenc amb la mateixa obra, ella va transformant-se fins que acaba que potser no té res a veure amb el principi. També pot passar que no parteixi de cap idea o intuïció, sinó que ho faig de la mateixa matèria que, a poc a poc, constructivament aniré transformant. Considero, no obstant això, que una obra meua mai no és acabada, però m'atur quan crec que he dit el que havia de dir.

La matèria i el color són els elements més importants de les meves obres. El contacte amb la matèria el considero vital per al desenvolupament intel·lectual de la persona. La matèria condiciona les idees.

Els materials que solc emprar són darrerament acrílics. Faig una barreja de polímer acrílic amb pigment natural. Per a mi és molt important fer-me el colors. Així els puc apreciar en el punt just. La tela és de lli. La preparació de la tela també és meua.

Fins ara he treballat en superfícies planes, bastiments ovals, de formes regulars. Com a pintor no he tengut, encara, necessitat de passar a la tercera dimensió. Això no vol dir que en un moment donat no ho faci. Fins ara m'ha bastat el pla per expressar-me. Precisament moltes obres meves són sensibilitzacions d'un pla. Les meves obres no van a la forma, sinó al color. El color està estudiat al màxim.

Quan treballo fresc i patesc. Hi ha moments que ho enviaria tot a fer punyetes. Emperò l'art exigeix això.

C

No m'agrada parlar de mi mateix ni de la meua obra. Crec que com a pintor tot el que tenc a dir ho de de fer en la pintura. Per altra banda m'és molt difícil explicar-me.

En les meves obres intento únicament i exclusivament expressar-me. A mi, i lògicament a tot allò que m'envolta. Però jo no cont històries. La meua pintura és purament visual. Intento ésser conscient amb el moment que visc i fer de catalitzador —o millor de **mostrador**— entre la realitat i l'espectador. Evidentment d'una manera subjectiva.

No em preocupa forjar un llenguatge inèdit. Intento trobar-me a mi mateix i expressar-me tal com som. Amb el meu llenguatge, que no sé quin és, però que és el que parl. Dins l'obra m'hi afico per complet, intento donar-m'hi tot sencer. No m'és vàlid, per tant, emprar el codi d'un altre.

D

Crec que mentre existeixi l'home existirà l'art. L'art no pot morir perquè l'ànsia estètica és innata dins l'ho-

me. A Mallorca pot existir un art autèntic, i de fet existeix. Tenim artistes que encara que molts no ho vulguin reconèixer s'han de considerar molt seriosament. També tenim un grup de joves que està transformant el panorama artístic a Mallorca. Però Mallorca encara no està preparada per rebre'ls. Els mallorquins no han donat la passa, encara. La burgesia omple els seus menjadors de paisatges confitats. Els nous rics encara que entren a les Galeries no tenen un criteri format. Les entitats municipals i privades convoquen premis i certàmens deploables. Els crítics d'art no estan preparats. Els diaris no ajuden, no donen prou informació i aquesta és confusa. La gent, és clar, està confosa també. No està preparada. Molts pocs són, a Mallorca, els qui puguin alçar un dit.

Existeix un desinterès públic i de l'administració en la conservació de l'entorn natural i urbà. Hi ha abundància de pastissos pels carrers de Ciutat, on manquen autèntiques obres d'art. És deplorable el criteri seguit, per exemple, en la construcció del **Parque del Mar** que resta com a homenatge al kitsch i l'ensalada del moment present. Primer ens haurien d'haver preguntat si s'havia de fer i, segon, si es fa, comptar amb l'oferta d'uns artistes de la talla de Miró, Sert, Chillida, Tàpies, Calder, etc. Temps arribarà que en en penedirem.

El desenvolupament econòmic que Mallorca ha experimentat els darrers anys degut al turisme ha suposat una major capacitat de l'adquisició d'obres d'art. Però de fet no hi ha hagut un desenvolupament intel·lectual, un criteri de selecció d'aquestes obres. Hom ha seguit comprant pastissos, encara que potser fets amb acrílic.

Si visitem països com França, Holanda o Anglaterra ens fixarem en l'interès que existeix per l'art. Aquí amb els milions de turistes que rebem, oferim una imatge molt pobre artísticament i culturalment que perjudica, evidentment, la nostra economia. S'han fet hotels, urbanitzacions, edificis, etc sense pensar en urbanisme, arquitectura, decoració. Just s'ha pensat en els duros i la pressa. No aniria millor si les coses es fessin bé?

De les publicacions d'art, poques són per no dir cap les objectives i honestes sobre art a Mallorca. A quins interessos serveixen?

Es preocupen els mestres i professors de donar una autèntica formació artística a les escoles?

En fi, per què continuar? Ens podríem seguir demanant moltes coses sense resposta. Crec que un fenomen tan important com és l'art actual a Mallorca hauria de trobar moltes més respostes.

E

Com he dit més amunt existeix un grup de joves que estan fent art autèntic. Fins i tot podem parlar d'un art madur. I nostre. De fet actuen individualment encara que quasi tots tenen una certa relació personal. Però les seves obres són totalment diverses. Cadascú està lluitant per si mateix, formant un nou llenguatge, un món a part. Són uns joves carregats de ganes de treballar (si bé mancats de mitjans), i molt ben preparats. Avui l'artista no pot ésser com abans: un bohemí; avui cal que tingui una cultura i una formació que li permeti assimilar la quantitat d'informació que rep. Amb els mitjans de comunicació actuals ens arriben informacions de qualsevol part del món. D'altra banda, aquests artistes tenen els ulls ben oberts i molts una preparació a nivell universitari. Han tengut la possibilitat de viatjar i conèixer món. Cal esperar molt d'ells.

L'artista d'avui té una major gama de materials que abans. El material avui s'ha convertit moltes vegades en tema de l'obra i cadascú s'expressa amb el seu propi material. En la pintura representativa d'abans, pràcticament, just s'emprava l'oli.

Els mitjans de comunicació actuals permeten que l'artista adopti diverses actituds davant el món, cosa que abans era seguir tots el mateix cànon. Com he dit més amunt, l'artista d'avui té una formació científica i humana més àmplia.

Qüestions sobre la taula.

De sobte, el cinema comercial, de consum, programa un nou estil que, amb rapidesa, si el públic l'assimila amb la suficient força com per a considerar que consumeix el producte, es converteix en moda.

Així, els temes o tractaments clàssics —«westerns», guerra, «suspense», humor de «gag», etcètera—, resten a un segon pla i deixen pas al cinema de catàstrofes, de lluites orientals, de violència, d'eroticisme o d'ambientació en el primer terç de segle.

El fenomen és prou interessant perquè es provà una aproximació a la realitat mallorquina del cinema comercial.

El cinema, negoci i espectacle

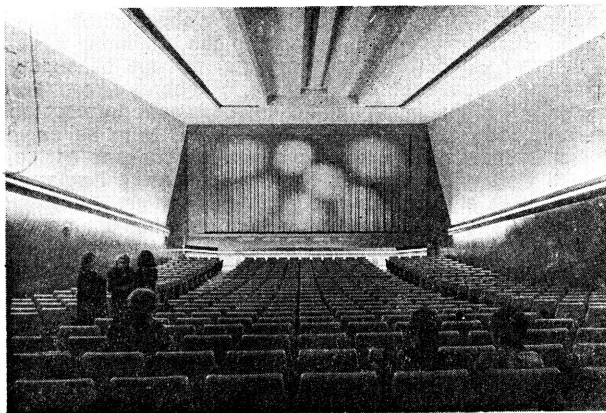

Foto Torrelló

A l'espai que a Ràdio Popular patrocina **Renta Barna** per l'Obra Cultural Balear, varen tractar el tema quatre persones: un empresari exhibidor comercial, un distribuïdor, un distribuïdor-exhibidor i un espectador.

Quasi hi hagué conclusions i unanimitat final.

CENSURA

Indubtablement, l'aplicació de normes discriminants per part de la censura ha malfomat els aficionats al cinema que cerquen els temes i les formes i fórmules cinematogràfiques que l'hi han estat donades des de fa més de trenta anys.

És a dir, violència i sexe. Però de molt diverses formes. La violència, obertament, sense mesura, sense cap limitació. Tant la violència física com la que es presenta amb altres fórmules —verbal, aterridora—. El sexe, pel contrari, es dona amb limitacions de forma i es recorre a les suggerències el que fa que, quasi bé sempre, el mal gust sigui la constant en les pel·lícules que es fan a Espanya o passen el filtre de la censura. La repressió sexual té, a tot el país i a Mallorca també, gran èxit comercial. La censura, enlloc de formar l'espectador, l'ha malfomat i ha marcat un estil de mal gust que és l'èxit econòmic.

LA TELEVISIÓ

Desestimada la ràdio com a mitjà competitiu amb el cinema comercial, la televisió, en principi, va restar molts

espectadors a les sales mallorquines i, sobretot, de Ciutat. Més tard, la mala qualitat dels programes i les conquestes tècniques del cinema que la televisió no pot oferir —grans pantalles, imatge molt més bona, millor so, color, pel·lícules de llarga durada...—, junt a una molt més estricta censura, varen aconseguir la reconciliació del vell aficionat amb el cinema.

La televisió, amb l'actual profusió d'espais dedicats al cinema no resta espectadors a les sales mallorquines, sinó que ajuda a l'habitació al gènere.

ELS COMPLEMENTES

Pel que es veu, no hi ha forma d'aconseguir que els cinemes mallorquins ofereixin quatre sessions diàries amb un documental —el No-Do, que l'empresari paga encara que no exhibeixi—, el «trayler», els «filmlets» o «spots» publicitaris i la pel·lícula d'estrena.

El públic insisteix en demanar el complement o pel·lícula de re-estrena, encara que, moltes vegades, estigui en molt mal estat o fins i tot bastant mutilada.

ELS TALLS

Totes les pel·lícules són censurades a Madrid amb un criteri únic per a tot el país. Van acompanyades d'un butlletí en el que es dona compte de les escenes o diàlegs que han estat mutilats o manipulats. Mai, doncs, l'exhibidor o el distribuïdor fan de censor per la seva pròpia iniciativa.

Sí és cert, en canvi, que moltes pel·lícules de complement sofreixen alguns talls per acomodar-les a l'horari de les sessions comercials. Tal fet no es pot admetre ja que està prohibit. Aquests talls es justifiquen en raó del mal estat de les còpies.

LES NOVES NORMES

Les noves normes de censura cinematogràfica han introduït algunes seqüències inèdites i han fet que s'exhibissin pel·lícules que estaven prohibides. **Barbarella**, **Blow-up**, etcètera..., juntament amb d'altres espanyoles, passen sense que l'espectador mostri cap tipus d'impreparació. Tampoc aquestes noves normes porten nou públic o més quantitat que el que era i és habitual.

L'aficionat continua cercant la gran pel·lícula, l'actor, actriu, o «estrella» i, cada dia més, el director, la qualitat tècnica o artística i, per damunt de tot, l'originalitat i el bon cinema en conjunt.

Des de la Rambla

Crònica de BARCELONA

La dinàmica política popular cap a la democràcia (que a través dels breus esquemes d'aquestes cròniques heu pogut veure que avança en una progressió accelerada) continua en augment aquest final d'abril i el maig de 1975.

El mes d'abril fou de **conferències mil** i el de maig és de **conferències fins a l'empatx**, ja que cada dia cal triar dins l'agenda cultural entre un ventall de noms que volen dir «totes les coses que els deixen dir». Aquests homes que s'han llançat a la carrera d'oradors parlamentaris «sonen» així: Jordi Pujol (centrista català-suec), Ramon Trias Fargas (liberal), Anton Canyelles (demòcrata d'inspiració cristiana), Josep Pallach (social-demòcrata), Joan Reventós (socialista democràtic) i Josep Solé i Barberà (un dels fundadors del Partit Socialista Unificat de Catalunya). La majoria d'aquests caps visibles han parlat en un cycle organitzat per l'Institut Catòlic d'Estudis Socials, que ha estat la tribuna pública d'un ventall de corrents que defensen en comú una democràcia popular i catalana.

23 D'ABRIL SANT JORDI: CADA INSTANT UNA ROSA LITERARIA I POLITICA

Barcelona inundada de llibres i de roses. A la Universitat se tancava la **I Setmana de Cultura Catalana** amb «Música i danses populars catalanes». Els balladors no pogueren (per ordre governativa) dansar lliurement a la Plaça de la Universitat i ho feren pels patis plens de banderes de les diferents nacionalitats de l'Estat Espanyol, de cartells, de manifestos. Durant aquesta «Setmana» es realitzaren taules rodones de cinema català, d'art català, d'edicions catalanes; conferències de teatre i urbanisme; una representació de **Les Decapitacions** de Pere Quart. Cal destacar l'acte titulat «Catalunya 1931», on s'escoltà la versió històrica de Josep Andreu i Abelló, que fou president del Tribunal de Cassació de la Generalitat, i les conferències titulades «Universitat i qüestió nacional», «El present i el futur dels Països Catalans», «Visió dels Països Catalans des de dins i des de fora» i «Catalunya avui», on Arana, Armet, Benet, Guillen, Sodupe, Reventós, Solé Barberà i Trias Fargas posaren en evidència la necessitat d'una actuació conjunta per una alternativa democràtica a la situació actual.

Aquesta taula rodona fou presidida pel Rector Sr. Estapé.

El dia de sant Jordi també tengué acte «oficial» amb la imposició al

president de les **Cortes Españolas**, **Excmo. Sr. Rodriguez de Valcárcel** de la medalla de la «provincia» que li fou col·locada pel president de la Diputació Excmo. Sr. Samaranch, que també tornà a posar, al pati dels tarongers de l'antic palau de la Generalitat, el bust de Prat de la Riba retirat fa 36 anys. El Excmo. Sr. Rodriguez de Valcárcel es dirigí a Catalunya amb aquestes paraules: **La gran sinfonia que es España resultaría incompleta y triste sin la melodía comarcal y regional.**

Vint-i-quatre hores abans que el Barça fos eliminat de la Copa d'Europa hi hagué a la plaça de Sant Jaume una manifestació demanant la dimissió dels regidors del NO, demanant Ajuntaments, Escoles, Societat democràtics i catalans, i la nit de sant Jordi, patró de Catalunya, després d'haver sortit de l'estadi, del «Nou Camp», unes tres mil persones es manifestaren a la Rambla amb senyeres, frases, cançons i crits que congegien l'esport i la política.

25 ABRIL: S'ACABAREN ELS CLAVELLS VERMELLS A LA RAMBLA

El clavell vermell «de bones olors» omplia les mans, els cabells, els traus, les boques d'unes multituds que arreu de Barcelona se solidaritzaren amb una nacionalitat de la Península Ibèrica, que aquell dia feia

Fajas Reina CORSETERIA

J. Masdeu

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

*al servei
de la dona
jove i elegant*

dona
corseteria

J. Masdeu

COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

Ca'n Juan
de S'aigo

Casa fundada l'any 1700

Focolata amb ensaimades calentes
Gelats i quemullars
Obert tot lo dia

C/. Fiol, 11

Tel. 211653

Ciutat

una passa gegantina cap al socialisme i la llibertat. Els estudiants celebraren diversos actes on es posà de relleu «la nostra solidaritat amb el poble portuguès per la conquesta de la democràcia i l'establiment d'un règim social basat en els drets del treball».

A la nit es clausurà el «I Cicle de Cultura Catalana» al Palau de Congressos de Montjuich. El col·loqui fou prohibit. La taula de l'escenari, presidida pel **Delegado Gubernativo**, i les mans de la gent eren plenes de clavells vermells. Parlaren breument el Degà del Col·legi de Llicenciats («Hi ha una mena de traïció interna quan allò que nosaltres pensem, ho hem de realitzar amb uns instruments que no ens són vàlids»), el crític d'art Cirici Pellicer («L'art plàstic és una de les manifestacions del nostre poble amb ressò mundial» i cità Miró i Tàpies), la pedagoga Marta Mata («Tenim una llengua maltractada i vivim sota una imposició. Quan el poble té la paraula, té la llengua»), el químic Heribert Barrera («Cal emprar la llengua catalana d'una forma normal en el terreny científic. ¿Per què, si som catalans i aquesta és la nostra llengua, n'hem d'utilitzar una altra?»), el crític de cinema Miquel Porter («Hi haurà cinema català i no cinema traduït al català quan ho vulgui el poble»), l'economista Ernest Lluch («Les mesures econòmiques davant la crisi són de poca eficàcia per a Catalunya. Hi ha una gran desproporció entre el que Catalunya aporta a l'Administració i el que aquesta inverteix aquí»), el sociòleg Jordi Borja («Hi ha una manca de política territorial per a Catalunya»), Jordi Vallverdú («El centenar d'entitats ciutadanes que han fet públic un document contra els regidors del NO ens hem entrevistat amb l'alcalde i li hem presentat les nostres peticions per tal de normalitzar la cultura catalana i arribar a la cooficialitat de la llengua catalana»), el director de cinema Pere Portabella («El Congrés de Cultura Catalana és una realitat optimista perquè ha estat acollit amb entusiasme pel poble dels Països Catalans que ja l'han fet seu, per la qual cosa el Congrés ve determinat per una marca: ésser popular»).

PRIMER DE MAIG: MANIFESTACIONS ENTREMIG DE LA CRISI I LA LLUITA

El dia 31 de maig començaren les manifestacions a molts indrets de Barcelona amb crits, propaganda, pancartes, banderes vermelles i càrregues de la policia armada. Devers les 8 de la nit per uns altaveus col·locats a un edifici de la Porta de l'Àngel s'escoltà una proclama catalanista que acabà amb «El Segadors» alhora que es desplegava una bandera catalana d'uns 10 metres.

L'u de maig arreu de la ciutat (Parc de la Ciutadella, Poble Nou, l'Hospitalet, Fabra i Puig, plaça de Catalunya, plaça de Sant Jaume, Rambla, etc.) es realitzaren manifestacions amb pancartes al·lusives a la lluita de la classe treballadora, banderes vermelles, crits i alguns còctels Molotov. La Policia Armada dispersà, quasi sempre, als manifestants, i a la plaça de Sant Jaume disparà a l'aire. Es produí un nombre indeterminat de detencions.

CONFLICTES I ELECCIONS SINDICALS

Continuen els conflictes amb un cicle constant: acomiadaments o reivindicacions, assemblees, vagues, suspensions de **empleo y sueldo**, sancions, detencions, ocupació de la fàbrica pels obrers, entrada de la Policia, detencions, manifestacions, noves suspensions de **empleo y sueldo**, nous acomiadaments.

Dues són, entre moltes, les empreses que han tengut sancions més greus per als treballadors: la multinacional **Miniwatt**, del grup **Philips**, on actualment hi ha suspensió d'**empleo y sueldo** a la totalitat dels obrers, i **Tubauto Industrial**, on tota la plantilla ha estat acomiadada.

La lluita de la classe treballadora continua. Les Eleccions Sindicals que s'acosten presenten molts punts conflictius a causa de les restriccions que presenten les normes (dos anys d'antiguitat a l'empresa, elecció indirecta dels jurats, prohibició per a presentar-se com a candidats els que dimittiren les eleccions passades, ambigüitat de la figura del Delegat d'empresa, etc). Un grup de candidats d'empreses metal·lúrgiques de Barcelona ja han presentat un escrit a **Sindicats** expressant el seu desacord amb les normes i demanant que es convoquin assemblees a totes les agrupacions del ram per discutir aquests punts i demanar que la U.T.T. es pronunciï clarament.

Uns 20 treballadors (de Terrassa, Sabadell i del metall de Barcelona) que pensaven presentar-se com a candidats han estat acomiadats, la qual cosa demostra clarament les intencions de la Patronal i accentua la solidaritat (vagues i accions dels companys) dels mateixos treballadors per tal de forçar la readmissió dels acomiadats i desemmascarar maniobres d'explotació i manca dels drets més elementals.

Aquestes eleccions tendran una gran transcendència per a la classe treballadora i els obrers saben que **la necessitat de l'autèntic sindicat de classe va més enllà de la convocatòria d'aquestes eleccions sindicals, de la seva mecànica i fins i tot dels seus resultats.**

Les tensions són grans, els objectius clars.

JOAN FUSTER: UN VALENCIA DELS PAÏSOS CATALANS PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES

No importa que vos faci el **curriculum vitae** d'obres i vida de Joan Fuster. Els seus llibres estan publicats a moltes col·leccions de les nostres editorials, els seus articles surten a la premsa diària, ha fet moltes passejades per aquests països nostres per fer conferències i ésser jurat de premis. El seu llibre **Nosaltres els valencians** fou la bíblia, el llibre de capçalera per uns joves, de menys de 36 anys, valencians, del Principat, de les Illes, de la Catalunya Nord, que anaven a la recerca d'unes arrels, d'una personalitat col·lectiva, d'una identitat nacional que els fou amagada.

En una entrevista de «Canigó» contesta així quan la periodista el provoca amb aquests mots: **Hi ha qui diu que parlar dels Països Catalans és utòpic...**

—Això no és veritat. Per dues raons: hi ha una base unitària humana, en tingui consciència o no. Com que no la té, tractarem de desvetllar-la, com està passant a qualsevol ètnia d'arreu del món. Pot passar que hi hagi una abúlia total i aleshores es donarà una despersonalització; o pot donar-se una represa com passa arreu d'Europa, car rera la Primera Guerra Mundial van sorgir moltes nacionalitats. Quan, arreu del món, es reprenen forces, es reclama la pròpia personalitat. Ara bé, és això fàcil? Jo no ho diré, que sigui fàcil, perquè hi ha una despersonalització al llarg dels segles, la qual a més, no ha estat homogènia a tota l'àrea nacional: hi ha unes comarques més despersonalitzades —per exemple les que no se senten ni «valencianistes». Per tant, hi haurà una primera etapa de dificultats en què caldrà recuperar la pròpia consciència al PAIS VALENCIÀ, AL PRINCIPAT, A LES ILLES i AL ROSSELLÓ. Una vegada tinguin consciència redescobriran la seva unitat. Això, no és fàcil, ja ho sé. Però tampoc no és utòpic. I de fet avui hi ha més «catalanistes» que mai. Es clar, encara no som prou.

En el Palau de la Música hi hagué la festa pública on Joan Fuster va rebre el Premi d'Honor. Hi intervingué Josep M. Ainaud i de Lasarte, que féu el balanç cultural de l'any. Recordà els catalans desapareguts: Pere Bosch i Gimpera, Joaquim Camps i Arboix, Ambrosi Carrió, Rafel Catabi, Conxita Badia i Agustí Duran i Sanpere (Duran i Sanpere morí el 30 d'abril als 87 anys. El Sr. Duran i Sanpere, investigador i historiador popular, té una extensa biografia de la qual destaca el fet d'esser creador de l'Arxiu històric de la Ciutat, que dirigí durant 40 anys, president de l'Acadèmia de les Bones Lletres i membre de l'Institut d'Estudis Catalans; els seus treballs més importants estan

recollits a l'obra **Barcelona i la seva història**, publicada en 3 volums a Curial, on hi ha una síntesi de les recerques, els treballs i les dades de la seva llarga vida.)

Els rossellonès doctor Gerard Vasalls, físic, rector de la Universitat catalana d'estiu de Prada, parlà de la renaixença actual de la llengua i cultura catalanes a la Catalunya Nord, oprimida per l'imperialista Estat Francès.

Hi haguè cançons interpretades per Marina Rosell, Dolors Laffite i Ferran Torrents. Fou proclamat el Premi d'Honor i es llegiren les adhesions (una de les quals qualificava Joan Fuster com a «pensador i pare del País Valencià»). Josep M. Castellet —membre del jurat— féu un discurs on assenyala coses «importants» com aquestes: «Fuster ha militat en favor del País Valencià i li hem d'agrair la seva actitud intel·lectual i cívica (...) Els de la meua generació el considerem el primer de classe». Finalment el qualificà com «l'assatgista i humanista més important dels Països Catalans». Joan Fuster acabà donant les gràcies i parlà de la lluita per la normalització d'una cultura pròpia al País Valencià. «Cal recórrer un llarg camí, però aquest serà menys difícil perquè ja hem establert unes afirmacions clares i categòriques entre València i els altres Països Catalans. La confiança en el futur pròxim és clara i rotunda».

El redescobridor de la personalitat històrica del País Valencià havia dit en una entrevista que amb les peles del premi se comprarà una bicicleta. Aquest lluitador contra la pol·lució emmascaradora de la nostra realitat té sentit de l'humor. Joan Fuster, gràcies, endavant i per molts d'anys!!!

CAP A LA HISTÒRIA D'UN CONGRÉS POPULAR DELS PAÏSOS CATALANS

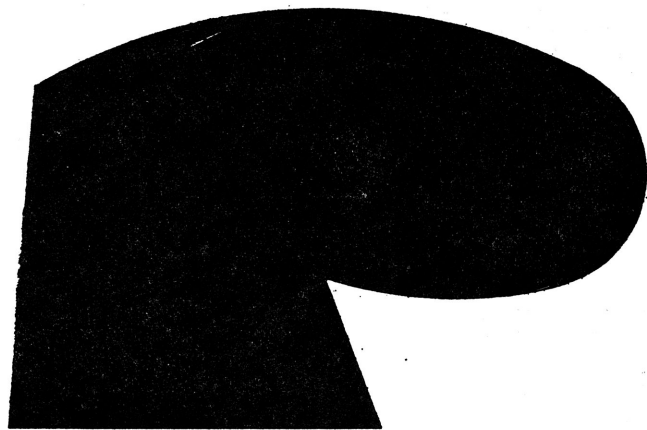
La Prehistòria del Congrés s'acaba. La provisionalitat de l'organització dels secretariats provisionals (del Principat, del País Valencià, de les Illes, de la Catalunya Nord) arriba a la seva fi. El mes de juny serà elaborat conjuntament l'organigrama definitiu i començarà a funcionar la màquina del treball per a la normalització a tots els nivells de la nostra cultura, per intentar solucionar el problema profund d'identitat individual i col·lectiva que ens planteja la manca de coneixements i seguretats elementals sobre una mala fi d'àmbits que van des de la història, el marc geogràfic i l'entitat nacional a la llengua catalana, en la qual la major part dels habitants dels Països Catalans no hem pogut ésser ensenyats.

En aquest número de **Lluc** es fa un resum de les tasques començades, de les idees proposades, dels problemes descoberts. Caldrà que aquest Congrés tregui a la llum les realitats

d'anormalitat de cada àmbit de la nostra cultura i intenti definir les solucions per tal d'aconseguir la possessió d'una «normalitat» a la qual tenim tots els drets. El Congrés de Cultura Catalana donarà al mot **Cultura** el seu sentit més antropològic i popular (Conjunt de tradicions [des de les literàries folkloriques a les científiques, totes] i de formes de vida [també totes] d'un poble) per tal que inclogui totes les manifestacions de llengua, pensament, conducta que defineixen la condició de les persones que viuen i treballen als Països Catalans i formen part d'una col·lectivitat humana amb una entitat nacional pròpia.

CENSURES A DOJO

Lluís Llach cantà al Palau de la Música el 8 de maig. El recital fou el descobriment d'un artista en procés, d'un artista investigador, d'un artista que lluita permanentment contra la fàcil rutina de la fossilització i que ens oferí un ramell de cançons **noves** (amb els dos sentits d'aquesta paraula) i que se **claven** en el públic per encendre la seva ira, la seva tendresa, la seva lluita, la seva capacitat d'ésser vius i dempeus en aquests temps difícils. I difícil fou el final del recital —després de cantar **Itaca**, un bellíssim poema de Kavafis que dura 15 minuts i és una cançó peonera de noves perspectives musicals i literà-

**GALERIA
D'ART**

POLLENÇA

N O R A I

ries i repetir unes cançons perquè el públic ho demanava de dret i amb mambelletes— quan el **Delegado gubernativo** li va prohibir cantar qualsevol altra cançó. Ell ho va dir: **Me diuen que no puc cantar**, i la gent protestà durant uns quinze minuts i sortí sota la vigilància dels «jeeps», cantant **L'estaca** i **El Bandoler**. Lluís Llach fou cridat el 12 de maig a la **Jefatura de Policía**, on passà dues hores. Li foren prohibits els recitals del dia 18 i 19 al Palau, un del 25 a Ripoll, i fou multat amb 100.000 pessetes.

Ramon Muntaner es troba també en problemes de prohibició de permisos per cantar. Un grup de cantants castellans (Julia León, Elisa Serna, etc.) també han dit públicament que troben moltes dificultats.

A darrera hora m'arriba la notícia de la detenció de dues persones que es troben tancades en una caserna de la Guardia Civil del carrer Sant Pau sense que se pugui saber les acusacions que hi ha contra elles. Una és l'enginyer Antoni Molas i l'altre un dels organitzadors de la «Junta Asesora de l'Ensenyament del Català», que nom Joaquim Auladell i que és estudiant de cinquè curs del departament de filologia catalana. Fins ara les informacions són confuses, i nombroses personalitats des del departament universitari fins al rector han realitzat gestions al seu favor.

MANIFESTACIONS I PINTADES

Per acabar vos explicaré les manifestacions que en solidaritat amb el poble basc s'han realitzat a diferents indrets de Barcelona, amb banderes de totes les nacionalitats de l'Estat Espanyol, crits i propaganda. També hi ha hagut pintades i actuacions violentes a aplecs sardanístics per part dels «Guerrilleros de Cristo Rey», que demanen unes «armes contra Marruecos» i volen els «rojos al paredón».

Com podeu veure, aquestes darres són dues mostres ben clares d'entendre la solidaritat i la lluita.

Barcelona, 24 maig 1975.

BIEL MESQUIDA I AMENGUAL

Al poble catòlic del País Valencià

De València a través del P. Pere Riutort, resident a aquella ciutat germana des de fa alguns anys, hem rebut aquest manifest i crònica que, pel reflex que podria tenir a algunes celebracions de les nostres Illes, reprodueix gustosament.

Per tot el País ha corregut l'espècie que Mn. Joaquim Mestre, Prior de

la Basílica de la Mare de Déu dels Desemparats, és contrari a l'ús de la llengua del Poble Valencià en aquest temple. Es coneguda la moció que en sentit favorable li fou presentada per la Junta de l'Arxiconfraria de la Mare de Déu.

S'ha posat en boca de Don Joaquín, per diferents persones, una expressió com aquesta: «Mentre jo mane en aquesta església, ni se dirà la Missa, ni es predicarà en valencià». Si això fos veritat, ens trobaríem dirigint com a Rector l'església més popular del País a un enemic del Poble Valencià.

Ens costa creure que això siga veritat perquè significaria que Don Joaquín tindria animadversió a la seua llengua nativa, la que va rebre de son pare i sa mare. Tampoc compremem que siga possible tal actitud, en un eclesialc culte que toca conèixer la doctrina de l'Església al respecte; ni que la mateixa autoritat diocesana pugua permetre que hi haja al davant de la Basílica de la Mare de Déu, un capellà que no accepta els punts de dret natural, exposats per l'Església, de defensa de tota cultura minoritària com la nostra, i que siga promotor de discriminació del nostre idioma en la litúrgia, quan l'Església ha admès totes les llengües vernacles del món.

Per tots els motius al·ludits, repetim, ens consta creure que siga autèntica l'actitud atribuïda al Molt Illustre D. Joaquín Mestre.

Finalment cal fer notar, cas de ser veritat l'actitud atribuïda, que si el motiu de la discriminació es posa en la discussió infructuosa «valencià-català», baralla que normalment promouen persones que ni s'han volgut molestar en aprendre a escriure la nostra llengua o ressentits per qüestions personals, convé que sàpia D. Joaquín Mestre, que l'Església té unes normes ben concretes de dignitat literària i d'unitat en totes les llengües del món; a més els mateixos bisbes de la Regió Valenciana ja tenen resolta la dificultat amb l'aprovació dels textos d'aparició immediata.

Relació dels fets i reflexió sobre la Missa de Descoberta de 1975

La popular Missa de Descoberta d'enguany, va estar rodejada d'una actitud del Poble que molt bé podem considerar com a històrica, pel caràcter d'espontaneïtat i fermesa que la va acompanyar.

Deia la Missa Mn. Miquel Calatayud, nou beneficiat de la Seu. El diàleg litúrgic inicial va esdevenir de la forma següent:

Celebrant: «En el nombre del Padre y del Hijo...»

El Poble: «En valencià! En valencià!...»

El Celebrant tornà a començar: «En el nombre del Padre...»

I el Poble: «Volem en valencià!... La Mare de Déu també entén el va-

lencià! En valencià!... Es que no hi ha capellans que sàpien dir la Missa en valencià?».

El celebrant demanà educació i respecte als assistents, però davant la insistència cada vegada major, va haver d'accedir i pronunciar el senyal de la creu dient:

«En nom del Pare i del Fill...»

El poble respongué aplaudint.

El capellà seguí traduint improvisadament sobre el text castellà. En arribar a les lectures, pujà a l'ambó el Sr. Benet, l'amo dels mobles «La Perla del Túria». Començà a llegir en castellà.

«En valencià! En valencià!», cridava novament el poble. Com que el lector no en feia cas, el poble continuà cridant mentre aqueix llegia, de manera que ningú no el podia entendre. A l'evangeli el celebrant tornà a improvisar la traducció. L'homilia en aquell ambient de descontent no va tenir l'altura que la vàlua oratòria del celebrant deixava esperar.

A l'ofertori el celebrant, donat que no tenia els textos valencians preparats, va voler seguir en castellà, i el poble tornà a llençar un allaud de protestes demanant la seua llengua. Per tal que la gent no sentís el celebrant, una bona ànima va desconnectar els micròfons i l'organista sonà l'orgue i mirà de fer cantar a la gent. Així continuà fins que acabà la Missa de Descoberta.

Immediatament amb la finalitat d'apaivagar la multitud, es va començar una altra Missa en valencià.

Davant tot açò exposat anteriorment volem preguntar:

¿Per què en anys anteriors es va dir la Missa de Descoberta en valencià, i enguany no s'ha dit? ¿Ho va impedir Don Joaquín Mestre?

¿Fins quan el Poble Valencià permetrà la discriminació de la pròpia llengua en la litúrgia de la Basílica de la seua Patrona?

¿Quina raó pot donar l'Arquebisbe i el Capítol de la Seu del fet que no hi ha encara una sola Missa en valencià a la Catedral? Quan precisament n'hi ha tots els diumenges i festes, amb gran concurrència de fidels, en la Catedral d'Alacant, i es immediat el començament a la de Castelló.

¿Després de deu anys del Concili Vaticà II, pot ignorar l'Església de València al fet teològic i humà de l'ús de les llengües populars en la litúrgia? Precisament per haver estat menyspreada i perseguida la llengua dels valencians per l'Església durant tant de temps ¿no és l'hora de ser conseqüents rectificants les equivocacions passades? ¿No és hora de fer la reconciliació?

¿Què dirà de la nostra comunitat diocesana d'avui la història?

Un grup de catòlics valencians, assistents a la Missa de descoberta de 1975.

SALA PELAIRES
GALERIA D'ART

F

A

B

E

R

Juny i Juliol 75

PELAIRES, 63 TEL: 223696 CIUTAT DE MCA.

MATAS

Ybag..Varon

LINIA AVANÇADA PER HOMES
LINEA AVANZADA PARA HOMBRES
LIGNE AVANÇÉE POUR MONSIEURS
LATEST LINE FOR GENTLEMAN

CENTRE COMERCIAL "LOS GERANIOS"

AL C/ **SANT NICOLAU** 20B
PALMA DE MALLORCA